

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут прикладної економіки і менеджменту
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика укладання фінансової звітності підприємства та оцінка його фінансового стану (на прикладі ТОВ «ІЗТ»)»

ШИФР КРМ.ОтаА.1.580-03.1.21

Здобувача: _____ Капшика Ю.В.

Керівники: _____ доц. Тарасова О.В.

_____ доц. Васьковська К.О.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «6» червня 2024 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут прикладної економіки
і менеджменту ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

_____ 2023 р.
«____»_____

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Капитика Юрія Вікторовича

-
1. Тема роботи: ***«Організація і методика укладання фінансової звітності підприємства та оцінка його фінансового стану (на прикладі ТОВ «ІЗТ»)»***

Затверджена наказом від 06 жовтня 2023 р. наказ № 580-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***6 червня 2024 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за два роки.***

-
4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Теоретичні основи обліку об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та аналіз об'єкту дослідження за два роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.***

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ***таблиць – 24 , рисунків – 10 .***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **15 лютого 2024 р.**

Керівники _____ Тарасова О.В.

_____ Васьковська К.О.

Завдання прийняв до виконання _____ Капштик Ю.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	15.02.24 - 15.03.24	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	16.03.24 - 21.04.24	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.04.24- 28.05.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.05.24 - 6.06.24	

Здобувач-магістр _____ Капштик Ю.В.

Керівники роботи _____ Тарасова О.В.

_____ Васьковська К.О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр Капштик Ю.В. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему:

Організація і методика укладання фінансової звітності підприємства
та оцінка його фінансового стану (на прикладі ТОВ «ІЗТ»)

В умовах ринкових відносин, коли на економічному просторі одночасно працюють різноманітні господарюючі суб'єкти – юридичні та фізичні особи, і всі вони намагаються отримати якомога більше інформації про своїх контрагентів, гостро стоїть питання про достовірну фінансову звітність, яка задовольнить інформаційні потреби зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів.

У першому розділі розглядаються теоретичні основи організації і методики складання фінансової звітності на підприємстві, загальні вимоги та принципи складання фінансової звітності, та нормативно-правове забезпечення та державне регулювання фінансової звітності.

У другому розділі надана техніко-економічна характеристика ТОВ «ІЗТ», проведено фінансово-економічний аналіз його діяльності та оцінка його фінансового стану за два роки.

У третьому розділі визначено особливості організації бухгалтерського обліку та сутність, порядок заповнення та подання форм фінансової звітності ТОВ «ІЗТ».

У завершальній частині кваліфікаційної роботи магістра сформульовані висновки та пропозиції по удосконаленню фінансового стану ТОВ «ІЗТ».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 102 с.
таблиць	– 24
рисунків	– 10
додатків	– 2

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП.....	5
1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	10
1.1. Теоретичні основи організації і методики складання фінансової звітності на підприємстві.....	10
1.2. Призначення та загальні вимоги до фінансової звітності.....	17
1.3. Підготовка облікових даних та принципи складання фінансової звітності.....	26
1.4. Нормативно-правове забезпечення та державне регулювання фінансової звітності.....	33
2. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ІЗТ».....	38
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства ТОВ «ІЗТ».....	38
2.2. Загальний аналіз фінансового стану підприємства.....	44
2.3. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства.....	55
2.4. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	61
2.5. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства.....	66
3. СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ, ПОДАННЯ ТА ОПРИЛЮДНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ «ІЗТ».....	72
3.1. Організація бухгалтерського фінансового обліку у ТОВ «ІЗТ».....	72
3.2. Сутність, порядок заповнення та подання форм фінансової звітності ТОВ «ІЗТ».....	78
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	103
ДОДАТКИ.....	109

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогодні кожен господарюючий суб'єкт, здійснюючи свою діяльність, має на меті отримати максимальний прибуток при мінімальних витратах. Тому, будь-який підприємець повинен вміло використовувати дані фінансової звітності, оскільки на їх основі можна ретельно розглянути й оцінити фінансовий стан підприємства та прийняти виважені управлінські рішення.

Майже кожне підприємство завжди потребує додаткових джерел фінансування. Задля того щоб привабити зовнішніх кредиторів, підприємство надає їм інформацію про свою господарську діяльність, зазвичай, за допомогою звітності. Якщо у звітності інформація, яка стосується фінансового стану підприємства як за звітний період, так і за попередні роки, має позитивний характер, то існує більша вірогідність залучення додаткових джерел фінансування.

В умовах ринкових відносин, коли на економічному просторі одночасно працюють різноманітні господарюючі суб'єкти – юридичні та фізичні особи, і всі вони намагаються отримати якомога більше інформації про своїх контрагентів, гостро стоїть питання про достовірну фінансову звітність, яка задовольнятиме інформаційні потреби зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Звітність – це облікові записи, які дають можливість проаналізувати господарську діяльність, це джерело інформації для аналізу підсумків діяльності підприємства, оцінки використання ресурсів, його фінансового положення, виявлення резервів зниження витрат виробництва та росту рентабельності.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів:

- щодо придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства;
- інших рішень.

Окрім того, фінансова звітність є досить ваговою не тільки для зовнішніх, але і для внутрішніх користувачів, керівництва та персоналу підприємства. За допомогою наведених даних у звітності, можливо зробити детальний аналіз показників фінансового майнового стану підприємства, його платоспроможності та рентабельності.

Проблеми організації складання і подання фінансової звітності, її аналізу є предметом особливої уваги економічної науки, їм присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених С. Ф. Голова, Н. А. Пономарьової, Н. В. Семенишеної, С. О. Олійник, В. В. Ковальова, П. Я., Хомина, Е. С. Хендріксена, О. В. Єфімової та ін.

Віддаючи належне науковим розробкам учених, варто відзначити, що деякі проблеми, пов'язані із організацією складання і подання фінансової звітності у системі управління підприємств, а саме питання складання основних її форм залишаються недостатньо дослідженими та вивченими. Зокрема, відсутність цілісної концепції розкриття корисної інформації та її аналітичної інтерпретації, зорієнтованої на ефективне інформаційне

забезпечення учасників економічних відносин, суттєво сповільнює процес удосконалення обліково-аналітичних методик опрацювання інформації про підприємство. Це зумовило вибір об'єкта, мети, завдання, теми дослідження та її актуальність.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є висвітлення теоретичних аспектів складання та подання фінансової звітності та розробка рекомендацій щодо покращення фінансового стану досліджуваного підприємства.

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі магістра визначено такі завдання:

- визначити сутність та значення фінансової звітності в діяльності підприємства в сучасних умовах ринкової економіки;
- визначити сучасні вимоги до складання фінансової звітності підприємств згідно вимог національних стандартів;
- здійснити огляд нормативно-правової бази з формування фінансової звітності в Україні;
- надати техніко-економічну характеристику ТОВ «ІЗТ»;
- провести фінансово-економічний аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства ТОВ «ІЗТ» за період;
- провести аналіз фінансового стану підприємства за проаналізований період;
- розробити рекомендації щодо підвищення стабільності фінансового стану підприємства;
- розробити рекомендації щодо покращення діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є методика організації складання і подання фінансової звітності, а також фінансова звітність як джерело інформації про фінансовий стан ТОВ «ІЗТ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних засад бухгалтерського обліку й організації складання і подання фінансової звітності.

Методи дослідження. При проведенні дослідження застосовувались як загальнонаукові, так і специфічні методи дослідження, а саме:

- системний підхід (при дослідженні обліково-аналітичних аспектів фінансової звітності);
- метод логічного узагальнення (при розгляді та уточненні поняття «фінансова звітність»);
- методи аналізу й синтезу, індукції та дедукції, системний аналіз економічних процесів та синтез його результатів (при визначенні підходів щодо вдосконалення методики складання і подання фінансової звітності);
- метод аналізу причинно-наслідкових зв'язків (при вивченні та удосконаленні класифікації фінансової звітності);
- методи аналізу, порівняння показників, групування, розрахунок середніх і відносних величин, складання аналітичних таблиць, метод ланцюгових підстановок, статистичні та аналітичні розрахунки (при проведенні аналізу фінансово-економічного стану діяльності підприємства);
- економіко-статистичні методи обробки інформації.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, дослідження вчених економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, статистична й фінансова звітність ТОВ «ІЗТ» за 2021-2022 рр.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних аспектів та розробці практичних напрямів складання та подання форм фінансової звітності. Отримані в ході дослідження науково-практичні результати (уточнено сутність поняття «фінансова звітність», надано рекомендації для покращення фінансового стану підприємства, та для покращення інформативності показників фінансової звітності) мають важливе значення для подальшого розвитку й удосконалення обліку та аналізу фінансового стану підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та корисності інформації для задоволення потреб користувачів для управління фінансовим станом товариства. Застосування на практиці, запропонованих автором рекомендацій, дозволить підприємству покращити оперативність та ефективність прийняття рішень, стабілізувати фінансовий стан, а також підвищити конкурентоспроможність.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи магістра. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на Науковій конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ, секція «обліку та аудиту», 26 – 29 березня 2024 року, тема доповіді: «Окремі аспекти методики формування форм фінансової звітності щодо оцінки фінансового стану промислового підприємства в ринкових умовах».

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра 122 сторінки, у тому числі 102 сторінки основного тексту, список використаних джерел зі 55 найменувань на 6 сторінках, 2 додатки обсягом 14 сторінках. Робота містить 24 таблиці, загальний обсяг яких складає 12 сторінках.

1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

1.1. Теоретичні основи організації і методики складання фінансової звітності на підприємстві

На сьогодні звітність являє собою багатий матеріал для апарату управління підприємством, а також для інших організацій та установ, на адресу яких вона направляється.

Обліковий процес на кожному підприємстві закінчується складанням звітності на підставі об'єднання поточних даних для розрахунку економічних показників, необхідних для управління.

Звітність – це завершальна стадія й елемент методу бухгалтерського обліку; система узагальнених показників, що характеризують підсумки фінансово-господарської діяльності підприємства.

Звітність підприємства в умовах ринкового розвитку економіки є одним із основних джерел інформаційного забезпечення для прийняття оптимальних управлінських рішень як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

Організація звітності підприємства – це сукупність науково обґрунтованих та впорядкованих елементів побудови процесу підготовки, складання та подання як внутрішніх, так і зовнішніх звітів.

Виходячи із економічного змісту організації звітності, можна виділити наступні її складові [38]:

- 1) нормативне регламентування (зовнішнє та внутрішнє);
- 2) визначення комплексу форм звітності за видами;
- 3) вибір методики та техніки формування звітних показників;
- 4) встановлення інформаційної бази складання звітності;

5) розробка системи функціональних обов'язків працівників підприємства щодо заповнення звітних форм та контролю щодо їх виконання;

б) визначення порядку подання форм звітності до відповідних органів;

7) формалізація складових організації звітності.

Раціональне поєднання наведених складових дозволить забезпечити основне завдання звітності – систематизацію економічних показників для задоволення інформаційних потреб суб'єктів господарських відносин різних рівнів.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV, фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. [38]

Бухгалтерська фінансова звітність підприємства – це система узагальнених показників, які характеризують підсумки виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємства. Здійснюється шляхом складання звітності за звітний період (місяць, квартал, рік). [38]

В наукових джерелах наведені різні тлумачення категорії «звітність», але практично всі науковці одностайно вважають її системою показників.

Так, Біла Л.М. визначила поняття «фінансова звітність» як сукупність форм згрупованої та узагальненої інформації, що розкриває фінансовий стан і результати діяльності підприємства за звітний період. [1]

На думку Семенишеної Н.В., багатозначність тлумачення цього терміну очевидна, оскільки за цим визначенням і статистична, і фінансова, і податкова, а також внутрішньогосподарська звітність є складовими частинами бухгалтерської звітності [44] і вказує на те, що неоднозначність тлумачення викривлює сутність бухгалтерської звітності і, як елементу методу і як завершальної стадії бухгалтерського обліку, власне, як практичної діяльності.

У своїх дослідженнях автор дала більш точне визначення поняття «звітність», як сукупності узагальнених показників, формалізованих законодавством або організацією, які характеризують ефективність функціонування організації (або окремих її елементів) за визначений період. [44]

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає поняття «звітність» наступним чином: «бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період». [26] При цьому, будь-яке підприємство, складаючи та подаючи фінансову звітність, переслідує певну мету: надати будь-якому користувачу повну, правдиву й неупереджену інформацію щодо фінансового стану, результатів господарської діяльності підприємства та руху його коштів.

Визначення терміну «звітність» у наукових працях вчених-економістів представлено в табл.1.1.

Крім вищерозглянутих визначень звітності вченими-економістами можна навести й інші, але у сукупності усі вони зводяться до наступного:

- звітність – це система показників, які характеризують результати господарської діяльності за звітний період;
- звітність – це один з елементів методу бухгалтерського обліку;
- звітність – це сукупність різних форм звітів, що містять інформацію, яка відображає окремі складові діяльності підприємства;
- звітність – це певним чином узагальнена інформація, необхідна зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень.

Найбільш широкоживаним є наступне визначення: «бухгалтерська звітність – це визначена законодавством або організаціями сукупність форм, складених на основі науково згрупованих системних даних бухгалтерського обліку, які відображають інформацію про майновий, фінансовий стан і їх зміни та результати виробничої й іншої діяльності організацій за визначений період». [26, 38]

Визначення терміну «звітність», «бухгалтерська звітність»,
«фінансова звітність» вченими-економістами

Автор	Трактування терміну
Гладких Т.В. [6]	Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо: придбання, продажу та володіння цінними паперами; участі в капіталі підприємства; оцінки якості управління; оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу; регулювання діяльності підприємства; інших рішень
Грабова Н.М. [10]	Звітність – це система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників поточного обліку, які характеризують результати діяльності підприємства за звітний період. Фінансова звітність є складовою частиною бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період
Голов С.Ф. [7]	Бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів. Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період
Кужельний М.В. [19]	Звітність – трактує як сукупність затверджених в установленому порядку згідно законодавства звітних форм, що об'єднують загальний комплекс систематизованих показників, які в свою чергу характеризують фінансово-господарську діяльність підприємств за відповідний період.
Матківська Н.І. [20]	На думку цього автора фінансова звітність – це загальна кількість форм звітності, яка складається на підставі даних обліку мета якої надання користувачам інформації про фінансовий стан та діяльність підприємства, а також зміни у фінансово-господарській діяльності за звітний період для прийняття цими користувачами управлінських рішень
Пархоменко В.М., Сопко В.В. [32]	Фінансова звітність підприємств на думку авторів це система узагальнених показників, тих які характеризують результати фінансово-господарської діяльності підприємства за минулий період (місяць, квартал, рік).
Ткаченко Н.М. [50]	Фінансова звітність – це загальна кількість усіх форм звітності, що складаються на основі даних бухгалтерського обліку кінцевий результат є отримання користувачем узагальненої інформації про фінансовий стан і діяльність підприємства, задля прийняття користувачами ефективних управлінських рішень

*узагальнено автором на підставі літературних джерел

Здатність звітності виконувати функції, передбачені системою управління, забезпечується, як мінімум, її двома важливими рисами:

- відображенням у ній результатів діяльності підприємства;
- можливістю здійснення оцінки ефективності раніше прийнятих рішень.

Обліковий процес має на меті забезпечити сталий потік такої інформації до всіх зацікавлених осіб. У загальних рисах зазначене наведено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Обіг облікової інформації в процесі прийняття рішень

*узагальнено автором на підставі літературних джерел

Користувачі фінансової звітності (юридичні та фізичні особи) поділяються на зовнішніх і внутрішніх.

Внутрішні користувачі – це, насамперед, управлінський персонал, якому потрібно приймати обґрунтовані рішення щодо оперативного регулювання господарської діяльності підприємства та визначення стратегії розвитку компанії.

Керівники підприємства та інший управлінський персонал потребують інформації, щоб визначитися зі стратегією і тактикою бізнесу, головними напрямками розвитку підприємства, нівелюванням слабких та посиленням сильніших сторін в його діяльності та здійсненням ефективного контролю.

Працівники підприємства зацікавлені в інформації щодо стабільності та прибутковості підприємства, на якому вони працюють. Працівники також зацікавлені в інформації, яка дозволяє їм оцінити здатність підприємства забезпечувати оплату праці, зайнятість на майбутнє та пенсію.

Працівники бухгалтерії, фінансисти, економісти використовують дані фінансової звітності за попередній період для заповнення окремих показників звітності за звітний період, а також здійснюють аналіз показників звітності для підготовки Приміток до звітності та її оприлюднення.

Зовнішні користувачі – це ті підприємства чи фізичні особи, які мають певні фінансові інтереси й зацікавлені в інформації про підприємство.

Засновники, учасники (інвестори) – це особи, які внесли свій капітал при створенні підприємства, вони стурбовані ризиком, притаманним інвестиціям і доходом від цих інвестицій; акціонери зацікавлені в інформації, що дозволяє їм оцінити спроможність підприємства сплачувати дивіденди.

Як правило, користувачі формують свою думку про підприємство яке звітується на підставі різноманітних форм звітності.

Зацікавлені у фінансовій звітності групи користувачів наведені у таблиці 1.2.

Фінансова звітність повинна містити інформацію про фінансовий стан підприємства, про результати його діяльності і зміни у діяльності підприємства.

Фінансова звітність повинна надавати її користувачам можливість порівнювати фінансові звіти підприємства за різні періоди.

Вказані інформаційні потреби обумовили склад фінансової звітності, до якої в Україні відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» належать [26]:

- Форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів»;
- Форма № 4 «Звіт про власний капітал»;
- Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Інформаційні інтереси різних груп користувачів

Користувачі звітності	Інформаційні запити
Власники	Збільшення прибутковості діяльності, участь у капіталі підприємства, визначення суми дивідендів
Керівництво підприємства	Оцінка якості управління, регулювання діяльності підприємства
Персонал	Стабільність підприємства, оплата праці, пенсійне та соціальне забезпечення, можливість матеріального стимулювання
Зовнішні користувачі	
З прямим інтересом	
Інвестори (акціонери)	Захист прав акціонерів, якість управління, придбання, продаж і володіння цінними паперами та здатність підприємств сплачувати за ними дивіденди
Постачальники	Здатність підприємства своєчасно оплачувати рахунки та виконувати інші зобов'язання
Кредитори	Своєчасність повернення кредитів та отримання відсотків, забезпечення зобов'язань підприємства, оцінка ліквідності та платоспроможності
Покупці, замовники, інші дебітори	Стабільність компанії, здатність забезпечувати клієнтів необхідними товарами, продукцією, роботами, послугами, фінансова стійкість і як довго можна погашати кредиторську заборгованість
Опосередкований інтерес	
Уряд та державні органи	Своєчасна сплата зобов'язань перед державою, показники для формування податкової політики, визначення національного доходу, розподіл ресурсів, формування макроекономічних показників
Громадськість	Загальні питання, які впливають на добробут населення: зайнятість, екологія, соціальна захищеність працівників тощо

*узагальнено автором на підставі літературних джерел [26]

Кожен учасник економічного процесу завжди керується економічною доцільністю та ефективністю у прийнятті тих чи інших рішень на основі доступної йому проаналізованої інформації.

Сукупність показників фінансової звітності дозволяє:

- встановити стратегію, мету та результати діяльності підприємства;
- оцінити можливості, які підприємство має і які при цьому для нього відкриваються;
- приймати своєчасні та обґрунтовані управлінські рішення;
- координувати дії розрізнених структурних підрозділів, спрямовуючи їх зусилля на досягнення поставлених цілей.

1.2. Призначення та загальні вимоги до фінансової звітності

У процесі своєї діяльності підприємство складає велику кількість різноманітних форм звітності.

I. За економічним змістом звітність поділяють на оперативну, фінансову, бухгалтерську, податкову та статистичну.

Оперативна звітність – це документи, які отримують на заключному етапі оперативного обліку. Розробляється та затверджується така звітність на конкретному підприємстві, вона характеризує окремі господарські операції, може бути індивідуальною, диференційованою тощо. З такою звітністю працюють керівники середнього рівня. Основною задачею такої звітності є надання інформації для прийняття рішень на поточний період.

Фінансова звітність – документи, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, про рух грошових коштів підприємства за звітний період тощо.

Слід звернути увагу, що в Україні фінансова звітність є системою взаємопов'язаних узагальнених показників, які характеризують фінансовий стан підприємства на визначену дату. Вона базуються на бухгалтерському обліку підприємства. Фінансова звітність єдиною для всіх суб'єктів господарювання. З нею працюють керівники, замовники, постачальники, банки тощо.

Бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб в інформації різних користувачів. За своїм обсягом ця звітність включає фінансову звітність та внутрішньосистемну (спеціальну), яка задовольняє в інформації органи управління, використовує дані оперативної та статистичної звітності.

Податкова звітність – це звітність, яку складають суб'єкти господарювання, що є платниками податків та яка надає інформацію органам Державної фіскальної служби України. Вона характеризує стан зобов'язань підприємства, пов'язаних із нарахуванням і сплатою податків та інших

обов'язкових платежів. Вона призначена для фіскальних цілей. Податкова звітність повинна складатися на основі інформації, яка формується у бухгалтерському обліку, шляхом коригування її за правилами податкового законодавства.

Статистична звітність – це звітність, яку складають усі суб'єкти господарювання і яка надає інформацію органам Державної служби статистики, для оцінки стану і розвитку економіки держави та планування макроекономічних показників. Статистична звітність є системою кількісних і якісних показників, вимірювання та узагальнення яких не характерне для бухгалтерського обліку. Дана звітність призначена для статистичного вивчення господарської діяльності підприємств і галузей економічної діяльності. Вона відображає окремі сторони діяльності підприємств. Так, з її допомогою контролюється виконання плану за обсягом та якістю продукції; динаміка продуктивності праці тощо.

Статистична звітність складається на підставі даних бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку.

II. За періодами складання фінансова звітність поділяється на періодичну (місячну, квартальну) і річну звітність.

Періодична звітність – це місячна і квартальна звітність. Вона відображає фінансовий стан і результати діяльності підприємства наростаючим підсумком з початку року за відповідний місяць, квартал. Аналіз періодичної звітності дозволяє виявляти недоліки в роботі підприємства, швидко їх ліквідувати, попереджати їх появу в майбутньому. Періодична звітність складається, як правило, станом на 31 березня, 30 червня, 30 вересня, 31 грудня поточного року і представлена Балансом та Звітом про фінансові результати.

Річна звітність характеризує всі сторони господарської діяльності та фінансові результати роботи підприємства за рік.

III. За обсягом показників розрізняють індивідуальну, консолідовану та зведену фінансову звітність.

Індивідуальна звітність складається за показниками діяльності однієї юридичної особи і виконує дві функції: інформаційну і контрольну. З одного боку вона характеризує фінансовий стан і результат діяльності господарюючого суб'єкта, а з іншого – забезпечує системний контроль правильності та точності даних бухгалтерського обліку після закінчення кожного облікового циклу. У зв'язку з цим всі господарюючі суб'єкти повинні складати індивідуальну звітність за кожен звітний період.

Консолідована фінансова звітність – це звітність, яка відображає фінансовий стан і результати роботи юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці. Вона виконує виключно інформаційну функцію і надається зацікавленим зовнішнім користувачам.

Порядок складання консолідованої звітності визнається НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність». При цьому фінансова звітність дочірніх підприємств, що використовується для консолідованої фінансової звітності, складається за той самий звітний період і на ту саму дату балансу, що і звітність материнської компанії. Дочірні підприємства повинні застосовувати єдину облікову політику для подібних операцій та інших подій за схожих обставин, що і материнське підприємство. Якщо при складанні консолідованої фінансової звітності неможливо застосувати єдину облікову політику, то про це повідомляється у Примітках до консолідованої фінансової звітності.

Зведена фінансова звітність – це звітність, яку складають міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери яких належать підприємства, засновані на державній власності, та органи, які здійснюють управління майном підприємств, заснованих на комунальній власності щодо всіх підприємств, що належать до сфери їх управління. Зазначені органи також окремо складають зведену фінансову звітність щодо господарських товариств, акції (частки, паї), яких перебувають відповідно у державній та комунальній власності.

Зведену фінансову звітність складають також об'єднання підприємств по всіх підприємствах, які входять до їх складу. Одночасно слід зазначити, що підприємства, які входять до об'єднань, зобов'язані складати самостійний Баланс.

IV. За порядком регулювання та роллю в управлінні звітність поділяється на державну і внутрішньогосподарську.

Державна звітність встановлюється органами державного управління України, Міністерством фінансів України, Державною службою статистики України, Державною фіскальною службою України. Вона включає в себе фінансову, податкову і статистичну звітність, які містять показники економічного і соціального розвитку підприємств, регіонів, галузей, країни тощо.

Внутрішньогосподарська (управлінська) звітність – це звітність окремих внутрішньогосподарських підрозділів підприємств. Вона містить окремі відомості про діяльність підрозділів підприємства за встановленими для них показниками на підставі яких приймаються управлінські рішення.

V. За місцем використання розрізняють звітність зовнішню і внутрішню.

Зовнішня фінансова звітність – це, бухгалтерська, податкова, статистична та спеціальна звітність, що використовується як за межами підприємства, так і на підприємстві й обов'язково підписується керівником і головним бухгалтером.

Внутрішня (управлінська) звітність – встановлена наказом про облікову політику підприємства система взаємопов'язаних економічних показників, які характеризують результати діяльності підрозділів за певний проміжок часу. Її подання, види, зміст визначається безпосередньо господарюючим суб'єктом. Ця звітність не надається зовнішнім користувачам і її показники не підлягають оприлюдненню.

VI. За змістом звітних даних виділяють типову і спеціалізовану звітність.

У типовій звітності відображаються однакового змісту показники, що характерні для усіх підприємств незалежно від виду діяльності та форми власності.

До спеціалізованої звітності відносять звітність, що характеризує діяльність підприємств і організацій окремої галузі економіки або її підгалузей.

VII. За обсягом показників звітність поділяється на коротку і повну.

Коротка звітність подається із скороченим числом показників за звітний місяць або квартал.

Повна звітність подається за всіма показниками, затвердженими в установленому порядку, включаючи й ті, за якими спочатку були відправлені короткі звіти.

VIII. За терміном подання розрізняють звітність термінову і звичайну.

Термінова звітність подається протягом чотирьох днів після закінчення звітного періоду.

Звичайна звітність подається в термін встановлений органом управління, до сфери управління, якого належить підприємство. [26, 38]

Оскільки звітних форм кілька, дуже важливо, щоб наявні у них показники взаємно доповнювали один одного, а коли потрібно – узгоджувалися між собою.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено склад та елементи фінансової звітності. [38]

Фінансові звіти містять статті, склад і зміст яких визначається відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Стаття – це елемент фінансового звіту, який відповідає установленим положенням (стандартам) бухгалтерського обліку. [26]

Стаття наводиться у фінансовій звітності, якщо вона відповідає двом критеріям [26]:

– існує ймовірність надходження або вибуття майбутніх економічних вигод, пов'язаних з цією статтею;

– оцінка статті може бути достовірно визначена.

Інформація, яка наведена у фінансових звітах повинна бути зрозуміла та розрахована на однозначне тлумачення її користувачем за умови, що вони мають достатні знання. А це означає, що складні поняття, котрі є необхідними для прийняття рішень, не повинні виключатися із звітності.

Фінансова звітність повинна включати інформацію, котра впливає на прийняття рішень, дозволяє своєчасно оцінити минулі, поточні, майбутні події; підтвердити та скоригувати їх оцінку зроблену в минулому. А це можливо тільки в тому випадку коли при наданні інформації у фінансовій звітності будуть дотримуватись таких критеріїв: суттєвість, своєчасність, повнота, нейтральність, об'єктивність. [38]

Інформація є суттєвою, якщо її відсутність може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та керівником підприємства.

Повнота означає повне висвітлення діяльності підприємства, тобто фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій і подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її підґрунті.

Нейтральність передбачає об'єктивне надання інформації. Інформація не є нейтральною, якщо вона може вплинути на ухвалення рішення.

Об'єктивність обумовлена невизначеністю деяких подій (наприклад, повернення сумнівної заборгованості, термін експлуатації основних засобів тощо). У зв'язку з цим при оцінці наведеної у звітах інформації варто не допускати завищення активів, або заниження доходів, витрат, зобов'язань підприємства. Це значить, що збитки і зобов'язання необхідно відображати в бухгалтерському обліку відразу ж після одержання підтвердження про імовірність їхнього утворення, а активи і доходи – тільки тоді, коли вони реально отримані чи зароблені.

Обов'язковість подання звітності впливає із самої природи функціонування ринкової економіки. Будь-яке підприємство займається діяльністю, яка не заборонена чинним законодавством і зобов'язане подавати звітність до відповідних органів у встановлений термін і у визначеному обов'язі та складі. Це необхідно для формування загальнодержавних показників розвитку економіки регіонів та України в цілому, контролю розрахунків за податками, зборами та обов'язковими платежами. [26]

Сутність властивостей (якісних характеристик), яким має відповідати інформація з фінансової звітності наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Якісні характеристики фінансової звітності

Назва характеристик	Суть характеристики	Пояснення
Дохідливість	Однозначне тлумачення інформації користувачами за умови, що вони мають достатні знання і зацікавлені у сприйнятті інформації	Наявність необхідних реквізитів, що дозволяють ідентифікувати підприємство, звітний період, одиницю виміру тощо, а також приміток до фінансових звітів, що роблять більш зрозумілою для користувачів
Достовірність	Відсутність помилок і перекручень, які можуть вплинути на рішення користувачів звітності	Помилки, які виникають у процесі прийняття рішення про оцінку і відображення статей у фінансових звітах на підставі вимог НП(С)БО
Зіставність	Надання можливості порівнювати фінансові звіти підприємства за різні періоди, а також фінансові звіти різних підприємств	Наведення відповідної інформації попереднього періоду і розкриття інформації про облікову політику та її зміни в примітках до фінансової звітності.
Доречність	Наявність інформації, яка впливає на прийняття рішень користувачами, надає можливість своєчасно оцінити події, підтвердити і скоригувати їх оцінки, зроблені в минулому	Структура фінансових звітів і приміток враховує використання інформації для ретроспективного і перспективного аналізу діяльності підприємства

*узагальнено автором на підставі літературних джерел [26]

Для забезпечення достовірності звітності оцінка її статей повинна відповідати об'єктивній дійсності. Достовірність інформації забезпечується тим, що в бухгалтерському обліку всі записи здійснюються на підставі належно оформлених документів, а перед складанням річної звітності проводиться інвентаризація майна, грошових коштів і розрахунків. Достовірність інформації може підтверджуватися аудиторським висновком.

Точність звітності забезпечується правильним відображенням даних на рахунках синтетичного та аналітичного обліку і у відповідних звітних формах та взаємоузгодженістю показників, відображених у формах звітності.

Своєчасність подання звітності необхідна для прийняття правильних управлінських рішень. Своєчасна інформація – це достовірна інформація, яка втрачає сенс, якщо вона надана користувачем із запізненням. Несвоєчасне подання звітності може призвести до необґрунтованих або неправильних рішень.

Методологічна єдність розрахунку показників звітності регламентується державою і обов'язкова для всіх підприємств, незалежно від виду діяльності і форми власності. Так методи оцінки активів залишаються постійними протягом фінансового року, що забезпечує порівняння показників звітності всіх галузей народного господарства держави.

Це дозволяє їх узагальнювати, групувати, аналізувати і одержувати достовірну інформацію для оцінки роботи підприємств або галузей.

Порівнянність показників звітності забезпечується єдиною методологією планування, обліку господарської діяльності та звітності. Звітність повинна бути порівнянною з показниками попередніх звітних періодів, років, оскільки без цього неможливі узагальнення. Це має суттєве значення при проведенні аналізу та розробці перспектив розвитку галузей, підприємств, складанні бізнес-планів.

Простота та ясність звітності полягає в створенні таких форм звітів, які б не мали надмірної інформації і були зрозумілими працівникам підприємств, акціонерам, інвесторам.

Доступність і гласність звітності полягає в тому, що з показниками фінансової звітності ознайомлюється весь трудовий колектив підприємств. Фінансова звітність підприємств підлягає оприлюдненню, а звітність акціонерних товариств відкритого типу – публікації у друкованих засобах масової інформації. Гласність звітності в Україні забезпечується також систематичною публікацією статистичних даних про економічний і соціальний розвиток народного господарства в державі, регіонах, галузях, міністерствах тощо.

Неперервність полягає в тому, що зберігаються одні і ті ж форми і структура звітності протягом періоду діяльності підприємств.

Послідовність полягає в тому, що кожна наступна звітна інформація (звітні дані) повинна впливати з попередньої.

Економічність звітності полягає в тому, що затрати праці і коштів на складання звітності повинні бути мінімальними, при одночасній оперативності її складання і своєчасності подання.

Дієвість звітності передбачає необхідність проведення наукового економічного аналізу звітних даних, виявлення недоліків у діяльності підприємств, а також внутрішніх резервів виробництва. [26, 38]

Наведений вище перелік вимог не є повним. Він може змінюватися та доповнюватися залежно від виду звітності (наприклад, секретність, конфіденційність тощо).

В табл. 1.4 наведено призначення основних компонентів фінансової звітності.

Призначення основних компонентів фінансової звітності

№	Компонент фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
1	Баланс підприємства (Звіт про фінансовий стан)	Наявність економічних ресурсів, які контролюються підприємствами на дату балансу.	Оцінка структури ресурсів підприємства, їх ліквідності та платоспроможності підприємства; прогнозування майбутніх потреб у позиках; оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах, які підприємство, контролюватиме в майбутньому
2	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний період.	Оцінка та прогноз прибутковості діяльності підприємства; структури доходів та витрат.
3	Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.	Оцінка та прогноз змін у власному капіталі.
4	Звіт про рух грошових коштів	Генерування та використання грошових коштів протягом звітного періоду.	Оцінка та прогноз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства
5	Примітки до річної фінансової звітності	Обрана облікова політика. Інформація, не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова за П(С)БО. Додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості.	Оцінка та прогноз облікової політики; ризиків або невпевненості, які впливають на підприємство, його ресурси та зобов'язання; діяльності підрозділів підприємства, тощо.

*узагальнено автором на підставі літературних джерел [38]

1.3. Підготовка облікових даних та принципи складання фінансової звітності

Підготовка даних до складання звітності – важливий процес підсумкового обліку, який передбачає перевірку даних облікових реєстрів, виправлення помилок, складання узагальнюючих відомостей, на основі яких буде зручно формувати показники фінансової звітності.

Підприємства, установи складають фінансову звітність, яка повинна містити повну, правдиву та неупереджену інформацію про стан активів, зобов'язань, капіталу та результати діяльності підприємства.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» для забезпечення цих та інших вимог до інформації головний бухгалтер підприємства, установи чи організації повинен організувати та виконати завершальні роботи перед складанням фінансової звітності. Обсяг цих робіт залежить від періоду, за який складається звітність. Найбільш широкий обсяг таких робіт проводиться перед складанням річної фінансової звітності (рис. 1.2). [38]

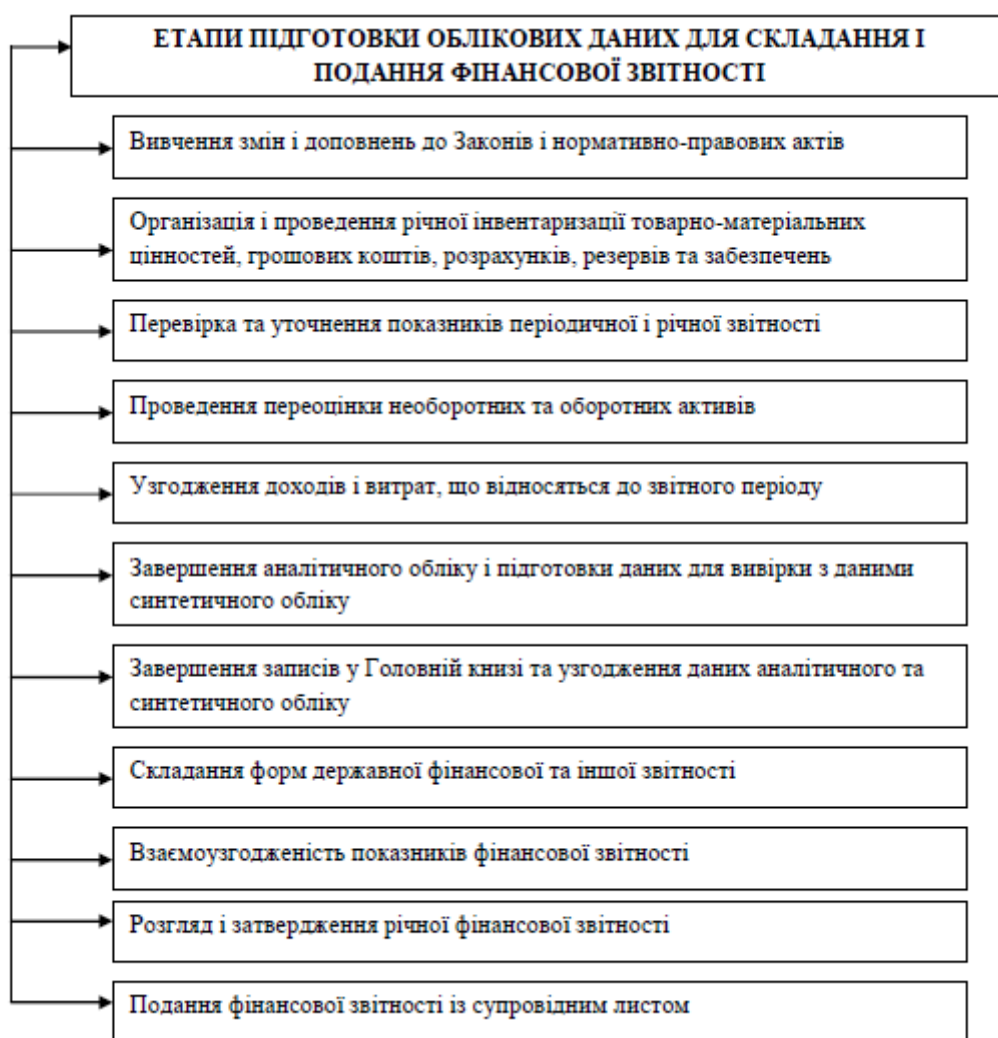

Рис. 1.2. Послідовність робіт з підготовки облікових даних для складання фінансової звітності [38]

Відповідно до рис. 1.2 визначають такі види робіт з підготовки облікових даних, які є передумовою складання фінансової звітності підприємства, а саме [38]:

1. Вивчення працівниками бухгалтерії нових нормативно-правових документів, змін і доповнень до чинних Законів і нормативних документів, що стосуються змісту, структури і порядку складання та подання звітності.

2. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок подання фінансової звітності» для підтвердження правильності та достовірності даних бухгалтерського обліку і звітності визначено обов'язкове проведення інвентаризації активів, зобов'язань підприємства перед складанням річної фінансової звітності, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан та оцінка.

Для проведення інвентаризації головним бухгалтером готується наказ по підприємству, установі про інвентаризацію товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та розрахунків, визначення складу робочих інвентаризаційних комісій, строків проведення і визначення результатів інвентаризацій з відображенням на рахунках бухгалтерського обліку.

Порядок проведення та оформлення результатів інвентаризації визначено Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879.

3. Перевірка та уточнення показників періодичної і річної звітності на предмет їх порівнянності. Необхідність такої перевірки виникає у зв'язку з тим, що окремі закони та нормативні документи вводяться в дію не з дати їх затвердження, а з початку попередніх звітних періодів, а також у зв'язку із структурними змінами на підприємстві.

На дату закінчення заповнення фінансової звітності необхідно зіставити фінансовий результат за даними бухгалтерського обліку та фінансовий результат за даними податкового обліку. Методика розрахунку

відхилень між бухгалтерським та податковим прибутком викладено у НП(С)БО 17 «Податок на прибуток», який дозволяє сформувавши достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства.

4. В сучасних умовах необхідно здійснювати переоцінку активів (їх дооцінку та уцінку). Підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату Балансу. Якщо здійснюється переоцінка об'єкта основних засобів, то на ту ж саму дату слід провести переоцінку всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

5. Узгодження доходів і витрат звітного періоду. Однією з умов забезпечення реальності даних є дотримання принципу погодженості доходів і витрат, що відносяться до звітного періоду. Тому необхідно нарахувати відповідні резерви, що передбачені наказом про облікову політику, відкоригувати ті, які були створені, але не використані в звітному періоді, і їх залишки не переходять на наступний фінансовий рік.

Крім того, при відображенні витрат і доходів необхідно перевірити наявність таких умов:

- 1) оцінка доходів та витрат повинна бути достовірно визначена;
- 2) витрата приводить до вибуття активів або збільшення зобов'язань і, як результат, збільшенню власного капіталу;
- 3) якщо активи забезпечують економічні вигоди протягом кількох звітних періодів, то витрати відображаються у Звіті про фінансові результати.

Списати витрати майбутніх періодів, в частині що відноситься до звітного періоду і відобразити усі доходи, які сприяли отриманню прибутку звітного року. Закрити усі операційні (номінальні) рахунки, які мають відношення до звітного періоду.

6. Завершити записи на рахунках аналітичного обліку, скласти в необхідних випадках оборотні відомості за окремими субрахунками до синтетичних рахунків. Така робота необхідна як для забезпечення достовірності даних, так і для заповнення форм звітності.

Узагальнення даних поточного обліку здійснюється в три етапи:

Етап I – виконується взаємоперевірка даних поточного обліку за повнотою відображення господарських операцій у журналі реєстрації.

Етап II – провадиться взаємна перевірка даних аналітичних та синтетичних рахунків методом взаємної перевірки сальдо рахунків на початок та кінець і оборотів рахунків за дебетом та кредитом.

Етап III – узагальнюються дані рахунків у сальдовому балансі.

7. Наступним етапом забезпечення достовірності даних фінансової звітності є звірка даних первинного обліку. При систематичній реєстрації однорідних господарських операцій підсумки за ними групують на одних і тих же рахунках поточного обліку, наприклад, у Головній книзі при журнальній формі обліку чи оборотній відомості при інших формах обліку.

Головну книгу використовують для групування інформації з журналів-ордерів, взаємнозіставлення записів та складання фінансової звітності. Зведення Головної книги складається з таких етапів:

- поставлення сальдо по окремим рахункам на початок року;
- реєстрація підсумкових даних за місяць із облікових реєстрів;
- підведення підсумків та розрахунок сальдо по рахункам на початок майбутнього звітного періоду.

Сальдо на початок звітного періоду (на початок року) переносять з фінансової звітності попереднього періоду. Крім того, сальдо повинно співпадати з даними Головної книги за попередній період. На знову створеному підприємстві сальдо по рахункам буде відсутнє. Контрольним моментом перевірки записів в Головній книзі є обов'язкове рівняння сум дебетових та кредитових оборотів, а також сальдо по дебету та кредиту всіх рахунків.

При використанні інших форм ведення обліку, перед складанням Балансу необхідно сформулювати оборотну (оборотно-сальдову) відомість за звітний період, у якій містяться залишки по всіх синтетичних рахунках як на початок звітного періоду, так і на кінець. Для контролю перевіряють

тотожність сумарного залишку (на початок і кінець періоду) по дебету та по кредиту, а також суми оборотів по дебету та по кредиту рахунків обліку.

На цьому етапі необхідно також вивірити дані оборотної відомості за синтетичними рахунками з оборотними відомостями за аналітичними рахунками чи реєстрами аналітичного бухгалтерського обліку.

8. Заповнити фінансову звітність за формами, передбаченими Міністерством фінансів України, включаючи Примітки і пояснювальну записку до річного звіту та за формами відомчої звітності.

9. Перевірити взаємоузгодженість показників фінансової звітності в межах окремих форм. Методика узгодженості показників звітності розроблена Міністерством фінансів України і може уточнюватися та доповнюватися міністерствами, відомствами з урахуванням відомчої звітності щорічно.

10. Розглянути і затвердити річну фінансову звітність відповідно до установчих документів підприємств, установ.

11. Подати фінансову звітність із супровідним листом за адресами, згідно з Порядком подання фінансової звітності, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419.

Важливим етапом підготовки до річного звіту підприємств є складання перевірконого бухгалтерського балансу станом на 31 грудня поточного (звітного) року. Це робиться з метою перевірки повноти і правильності відображення господарських операцій за грудень на рахунках бухгалтерського обліку і перевірки відповідності даних аналітичних рахунків синтетичним рахункам.

Для складання Звіту про фінансові результати обов'язково на попередньому етапі слід підготувати деталізовану оборотну відомість по рахункам обліку доходів і витрат.

При складанні Звіту про рух грошових коштів звичайної оборотної відомості недостатньо. При формуванні показників цього звіту необхідно проводити аналіз майже кожної операції, що призводила до руху грошових

коштів. Найчастіше використовують шахову відомість, а також аналітичну відомість по рахункам 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках».

Для складання Звіту про власний капітал достатньо оборотно-сальдової відомості, з деталізацією по субрахунках.

Примітки до фінансової звітності складаються на основі даних аналітичного обліку, тобто використовуються звичайні реєстри аналітичного обліку звідки переписується уточнююча інформація.

Таким чином, наприкінці кожного бухгалтерського (звітного) періоду для узагальнення даних поточного обліку слід здійснювати взаємну перевірку записів в облікових реєстрах і переконатися в повноті й правильності відображених господарських операцій у реєстрах хронологічного (реєстраційний журнал) і системного (на рахунках) обліку. За допомогою узагальнюючих відомостей бухгалтер перевіряє обороти за дебетом і кредитом рахунків, а також складає первинний баланс. [38]

При підготовці облікових даних для складання фінансової звітності необхідно чітко дотримуватися принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Так, відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» принцип бухгалтерського обліку – це правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності [26].

Склад і характеристика основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності визначені законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Загалом, визначено десять принципів, якими необхідно керуватись при веденні бухгалтерського обліку і складанні фінансової звітності. [26]

Основні принципи фінансової звітності можна побачити у табл.1.5.

Основні принципи складання фінансової звітності

Принципи	Визначення
Автономність	Кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників. Особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства
Безперервність	Оцінка активів і зобов'язань підприємства, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі.
Періодичності	Розподіл діяльності підприємства на визначені періоди часу
Історичної (фактичної) собівартості	Визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання
Нарахування та відповідності доходів і витрат	Для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей
Повне висвітлення	Фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі
Послідовність	Передбачає постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики
Обачності	Методи оцінки повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства
Превальювання сутності над формою	Операції повинні обліковуватись відповідно до їх економічної сутності, а не лише виходячи з юридичної форми
Єдиний грошовий вимірник	Передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці

*узагальнено автором на підставі літературних джерел [38]

1.4. Нормативно-правове забезпечення та державне регулювання фінансової звітності

Нормативно-правове регулювання фінансової звітності підприємств в Україні здійснюється Законами України, Указами Президента, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України та іншими нормативно-правовими актами.

Правові основи з питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». В ньому зазначено, що державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється з метою:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів;

- удосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності [38].

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів, а також удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Основними нормативно-правовими документами, які регулюють порядок складання і подання фінансової звітності є:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV, який поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з законодавством [38].

2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73, затверджене наказом Міністерства фінансів України, в якому визначається мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми цього положення застосовуються до фінансової звітності і консолідованої фінансової звітності юридичних осіб усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), які зобов'язані подавати фінансову звітність згідно із законодавством [26].

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628, яке визначає порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності. Норми цього положення застосовуються групою юридичних осіб, яка складається з материнського (холдингового) підприємства та дочірніх підприємств (крім групи підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності, або групи підприємств, у якій материнське (холдингове) підприємство складає фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) [27].

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137: визначає порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності [28]. У ньому вказано, що виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів у попередніх роках, здійснюється шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року, якщо такі помилки впливають на величину нерозподіленого прибутку (непокритого збитку); виправлення помилок, які відносяться до попередніх періодів, вимагає повторного відображення відповідної порівняльної інформації у фінансовій звітності.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність». Це Національне положення (стандарт) установлює зміст і форму Фінансової звітності малого підприємства в складі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м) та порядок її заповнення, а також зміст і форму Фінансової звітності мікропідприємства в складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс) та порядок її заповнення [31]. Показники цих звітів наводяться у тисячах гривень з одним десятковим знаком.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок подання фінансової звітності» від 28.02.2000 р. № 419 (зі змінами та доповненнями). Дія якого поширюється на всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми господарювання і форми власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно із законодавством [37].

7. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності». Цими Методичними рекомендаціями визначається порядок розкриття інформації за статтями форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів», форми № 4 «Звіт про власний капітал» [22].

8. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879), яке визначає порядок проведення інвентаризації активів, у тому числі основних засобів, і зобов'язань та оформлення її результатів. Застосовуватиметься юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності (крім банків), а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності [36].

Висновки до розділу 1

Обліковий процес на кожному підприємстві закінчується складанням звітності на підставі об'єднання поточних даних для розрахунку економічних показників, необхідних для управління.

Звітність – це завершальна стадія й елемент методу бухгалтерського обліку; система узагальнених показників, що характеризують підсумки фінансово-господарської діяльності підприємства.

Користувачі фінансової звітності (юридичні та фізичні особи) поділяються на зовнішніх і внутрішніх.

Внутрішні користувачі – це, насамперед, управлінський персонал, якому потрібно приймати обґрунтовані рішення щодо оперативного регулювання господарської діяльності підприємства та визначення стратегії розвитку компанії.

Зовнішні користувачі – це ті підприємства чи фізичні особи, які мають певні фінансові інтереси й зацікавлені в інформації про підприємство.

У процесі своєї діяльності підприємство складає велику кількість різноманітних форм звітності.

Інформаційні потреби обумовили склад фінансової звітності, відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів»; Форма № 4 «Звіт про власний капітал»; Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Склад і характеристика основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності визначені законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Загалом, визначено десять принципів, якими необхідно керуватись при веденні бухгалтерського обліку і складанні фінансової звітності.

Нормативно-правове регулювання фінансової звітності підприємств в Україні здійснюється Законами України, Указами Президента, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України та іншими нормативно-правовими актами.

Правові основи з питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

2. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ІЗТ»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства ТОВ «ІЗТ»

Viterra разом з українськими партнерами спільно володіє ТОВ «ІЗТ» – одним із найбільших підприємств регіону з перевантаження зернових та олійних вантажів, розташованого у другому ковші Сухого лиману.

ТОВ «ІЗТ» це – сучасний термінал, який постійно модернізується, має численні пункти приймання з авто та залізничного транспорту, а також, дві суднонавантажувальні машини для завантаження морських суден.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ІЗТ» (назва англійською: Limited liability company IGT (LLC IGT)) зареєстроване 19.06.2007 за юридичною адресою 68093, Україна, місто Чорноморськ, Одеська обл., село Малодолинське, вулиця Шмідта, будинок, 1. Дата запису в Єдиному державному реєстрі: 13.07.2010, номер запису: 15541450000002540. Код ЄДРПОУ: 33558271.

Головні етапи розбудови підприємства:

2003 рік – початок проектування.

2005 рік – початок будівництва першої черги елеватора «Іллічівський зерновий термінал».

2008 рік – введення у експлуатацію першої черги, завантаження перших суден.

2009 рік – початок будівництва другої черги елеватора.

2012 рік – початок будівництва олійного терміналу.

2014 рік – введення у експлуатацію олійного терміналу.

Компанія зареєстрована на загальній системі оподаткування. Місцезнаходження реєстраційної справи: Виконавчий комітет Чорноморської міської ради Одеської області.

Перебуває на обліку:

– Державна служба статистики України – 37507880, дата взяття на облік: 21.07.2005;

– Південне Міжрегіональне Управління ДПС по роботі з великими платниками податків – 44104032, відомості про відомчий реєстр: (Реєстр платників податків), дата взяття на облік: 08.08.2005, номер взяття на облік: 2414;

– Південне Міжрегіональне Управління ДПС по роботі з великими платниками податків – 44104032, відомості про відомчий реєстр: (Реєстр платників єдиного внеску), дата взяття на облік: 25.07.2005, номер взяття на облік: 1503032536.

Уповноважені особи (керівники з обмеженнями):

– Верховський Владислав Володимирович (керівник; 26.04.2016; згідно статуту);

– Перегуда Артем Анатолійович (підписант, 07.07.2010; вчиняти дії від імені юридичної особи, у тому числі підписувати договори тощо (відповідно до статуту));

– Покуленко Наталія Іванівна (головний бухгалтер, станом на 16.02.2024).

Власники:

– ПРИВАТНЕ ТОВ «РЕНЕСКО Б. В.», Нідерланди (засновник, 46 737 191 € – 50%);

– Дерізіано Ентерпрайзис Лімітед, Кіпр (засновник, 23 368 595 € – 25%);

– ЕЙЧ ТІ ІСТ ГРЕЙН ЛТД (HT EAST GRAIN LTD), Кіпр (засновник, 23 368 595 € – 25%);

– ПАТУРІДІС ОЛЕКСІЙ, Греція (кінцевий бенефіціарний власник);

– КІНАНІС ПАНАЙОТІС, Кіпр (кінцевий бенефіціарний власник).

Акціонери з великими частками:

– ТОВ «Термінал-С» (частка 19.99%);

– DERISIANO ENTERPRISES LIMITED (частка 30%);

- CHIMERA HOLDINGS LTD (частка 30%);
- VRONDI HOLDINGS Limited (частка 19.99%).

Організаційно-правова форма: Товариство з обмеженою відповідальністю. Форма власності: недержавна власність. Відомості про органи управління: вищий – загальні збори, виконавчий – директор, контролюючий – наглядова рада.

Розмір статутного капіталу складає 93 474 381,00 грн. На момент останнього оновлення даних 20.04.2024 стан організації – не перебуває в процесі припинення.

Види діяльності:

Основний:

- 52.24 Транспортне оброблення вантажів;

Інші:

- 01.63 Післяурожайна діяльність;
- 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
- 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;
- 46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами;
- 52.10 Складське господарство;
- 52.22 Допоміжне обслуговування водного транспорту.

ТОВ «ІЗТ» одне з найбільших підприємств регіону з перевантаження зернових та олійних вантажів, розташоване у другому ковші Сухого лиману поруч із ТОВ «Іллічівський судноремонтний завод». Один пірс з можливістю одночасного завантаження суден з обох сторін.

Обмеження причалів по розмірах і класу суден, що обробляються:

- загальна довжина: 235 метрів;
- максимальна ширина: 33 метри;
- максимальне осідання навантаженого судна: 12,2 метрів;
- висота люка комінгса трюму над рівнем води: не вище 18 метрів;

– тип судна: балкери з самоштивкою, танкери для перевезення олій, за винятком суден, що перевозять і насипні і наливні вантажі.

Дві суднонавантажувальні машини – NEUERO SL 1200 та PMZ 1200i U1. Відвантаження може виконуватися двома СНМ на двох судах одночасно або двома СНМ одночасно на одному великому судні.

Щоденна перевалка вантажу від складу до судна до 35 000 тонн за умови сприятливої погоди.

Зерновий термінал був побудований між 2003-2008 роками. Введений в експлуатацію в 2008 році.

Вантажі, які можуть оброблятися : фуражна і борошномельна пшениця, ячмінь, соя, ріпак, кукурудза.

Обсяг перевантаження зерна: 0,8 млн тон (2008), 2,6 млн тон (2016), 3,4 млн тон (2018), 4,3 млн тон (2019), 2,8 млн тон(2020).

Місткість сховища. Зерновий термінал – всього 260 000 тон: 37 силосів – 6 000 /7 000 тон кожен; 1 склад підлогового зберігання – 10 000 тон.

Зберігання: потужність одночасного зберігання – 257,6 тис. т. Металеві силоси – 247,6 тис. т: 20 шт. по 6 тис. т Westell (Канада), 17 шт. по 7,5 тис. т MFS (США), підлогові склади – 10 тис. т.

Зерносушарки: ДСП-50х2. Продуктивність зерносушарки при знятті 10% вологи з кукурудзи 800 т/добу. Вид палива – газ. Є оперативні ємності для вологого зерна.

Очисне обладнання – Зернова Столиця, потужність очисного обладнання – 2*300 т/годину.

Станція розвантаження вагонів (СРВ): 4 колії розвантаження по 8 вагонів на кожному шляху одночасно. Продуктивність 500 т / год на кожній колії. Максимальна продуктивність СРВ – 260 вагонів на добу.

2 станції розвантаження автомобілів (СРА): 2 підйомника на кожній станції. Продуктивність 500 т / год на кожному підйомнику.

Транспортне обладнання: Skandia, York, Зернова Столиця, Neuego. Потужність транспортного обладнання – 1200-2400 т/годину. Є ланцюгові, стрічкові транспортери та футерування

Аспіраційна система: Зернова Столиця.

Автоприймання зерна, кількість точок – 2 лінії, 4 точки. Максимальна вага (без урахування самоскидів), 60 т. Є наявність бокового вивантаження. Потужність точок автоприймання – 5000 т/добу. Тип відбору проб: автоматичний. Автоматичні ваги.

Залізничне приймання, 2 точки. Потужність приймання – 500 т/годину. Є власний локомотив.

Завантаження на судно: відвантаження на воду. Суднонавантажувальні машини Neuego Industrietechnik (Німеччина) – 2шт. Максимальне завантаження на судно – до 48 000 т/добу. Завантажувач – 2*1 200 т/годину.

Господарська діяльність: власне та давальницьке зерно. Кількість постійних співробітників – 130.

Будівництво:

– проектувальник: Проект-Україна, ЧерноморНДІпроект, Зернова Столиця (вузол очищення);

– автоматизація: Зернова Столиця, Інтелект ГрупКомпані;

– монтаж та будівництво: Зернова Столиця (авто і залізничне приймання, причальне), Агро-Союз.

Підприємство має на своїй території сучасну виробничо-технологічну лабораторію, обладнану новітніми засобами вимірювання.

Олійний термінал – всього 29 200 тон: 6 основних резервуарів по 4 700 тон кожен і 2 буферних місткості по 500 тон для приймання з автотранспорту.

Ділянка перевантаження олій була побудована між 2012-2014 роками, введена в експлуатацію в 2014 році. Вантажі, які можуть оброблятися: соняшникова, ріпакова, соєва, кукурудзяна олія.

ТОВ «ІЗТ» не здійснює безпосередньо закупівель зернових та олійних вантажів.

Послуги ТОВ «ІЗТ»:

- приймання зернових та олійних вантажів із залізничного та автомобільного транспорту.
- зберігання зернових та олійних вантажів у ємностях підприємства.
- відвантаження прийнятих зернових та олійних вантажів на судна.
- сушіння зерна у разі наявності угоди з вантажовласником.
- очистка зерна.

Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства ТОВ «ІЗТ» за період, що аналізується наведено в табл. А1 додатку А.

Дані табл. А1 додатку А свідчать, що звітному році в порівнянні з попереднім спостерігається збільшення фінансового результату до оподаткування на 116423 тис.грн або на 75,18 % за рахунок збільшення фінансового результату від основної операційної діяльності на 128,68 %. Зменшення фінансового результату від іншої діяльності на 95,65 %, від іншої операційної діяльності на 92,59 % та від фінансової діяльності на 57,03 % зменшує зростання загального фінансового результату. Тому працівникам підприємства необхідно детально вивчати структуру саме цих витрат з метою їх зменшення та зменшення негативного впливу на фінансовий результат до оподаткування.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився (на 46,75 %) більшими темпами ніж повна собівартість реалізованої продукції (на 13,18 %), це призвело до зменшення витрат на 1 гривню реалізованої продукції на 16,23коп. або на 22,87 %, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

ТОВ «ІЗТ» достатньо ефективно використовує свої наявні ресурси. Збільшення матеріаловіддачі на 38,55 % свідчить про ефективне використання підприємством матеріальних ресурсів. Збільшення фондівіддачі по продукції на 38,75 %, фондівіддачі по прибутку на 116,22 %

та фондорентабельності на 12,19 % пункти свідчить про достатньо ефективне використання основних засобів на досліджуваному підприємстві.

Збільшення середньо річної вартості оборотних коштів на 81,15 % та зменшення коефіцієнту оборотності оборотних коштів на 18,99 % свідчить про нагромадження запасів на підприємстві, що характеризує діяльність підприємства з негативної сторони та зменшує його платоспроможність. Підприємству слід переглянути політику щодо управління оборотними коштами.

Рентабельність продукції в звітному році в порівнянні з попереднім збільшилась на 50,30% пункти та рентабельність виробництва – на 6,57% пункти, що є позитивним для підприємства.

Показники ліквідності за проаналізований період мають тенденцію до покращення, тобто баланс підприємства стає більш ліквідним, що позитивно впливає на його фінансовий стан та платоспроможність.

Проведене дослідження динаміки основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «ІЗТ» у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. показує позитивну тенденцію зміни більшості показників, що ефективно характеризують його діяльність.

2.2. Загальний аналіз фінансового стану підприємства

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.1.

За даними табл. 2.1 слід зробити висновки про характер зміни валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього року	641524	774357	20,71
- звітнього року	774357	1038711	34,14

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Так, валюта балансу на кінець попереднього року збільшилась на 20,71% та на кінець звітнього року – на 34,14 %. Збільшення валюти балансу свідчить про розширення діяльності ТОВ «ІЗТ».

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	403774	592524	1,467
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	154861	271284	1,752
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року	641524	774357	1,207
- на кінець року	774357	1038711	1,341
4. Середнє річне значення валюти балансу, тис.грн.	707940,5	906534	1,281

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

З табл. 2.2 видно, що в звітному році в порівнянні з попереднім середньорічне значення валюти балансу змінилося в 1,28 разів, що супроводжувалося збільшенням чистого доходу в 1,47 разів та фінансового результату до оподаткування в 1,75 разів, що свідчить про позитивні зміни валюти балансу, яка змінюється меншими темпами ніж чистий дохід.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	774357	1038711	264354	34,14
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	478503	444883	-33620	-7,03
– в % до активів		61,79	42,83	-18,96	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	295854	593828	297974	100,72
– в % до активів		38,21	57,17	18,96	х
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	8751	8458	-293,00	-3,35
– в % до активів		1,13	0,81	-0,32	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	39223	28765	-10458	-26,66
– в % до активів		5,07	2,77	-2,30	х
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	245066	553895	308829	126,02
– в % до активів		31,65	53,33	21,68	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	2814	2710	-104,0	-3,70
– в % до активів		0,36	0,26	-0,10	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	-	-	-	-

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.3 необхідно і зробити відповідні висновки про зміни складу, структури та величини активів підприємства та їх складових.

Так, всього активи підприємства збільшилися на 264354 тис.грн. або на 34,14 % за рахунок збільшення оборотних активів на 297974 тис.грн. або на 100,72 %. Зменшення необоротних активів на 33620 тис.грн. або на 7,03 % зменшило загальну величину активів підприємства.

В структурі активів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займали необоротні активи 61,79 %, питома вага оборотних активів склала 38,21 %. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: збільшилась питома вага оборотних активів до 57,17 %, та відповідно зменшилась питома вага необоротних активів до 42,83 %.

Щодо структури оборотних активів, то найбільша питома вага по відношенню до всього активів це грошові кошти та їх еквіваленти – 31,65 % в

попередньому році та 53,33 % в звітному році. Наявність та збільшення ваги грошових коштів позитивно характеризує діяльність з точки зору негайних погашень зобов'язань при необхідності або наявність коштів для розширення та розвитку підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	295854	593828	100	100	297974	x	100,72	100
– запаси	1100, 1110	8751	8458	2,96	1,42	-293	-1,53	-3,35	-0,1
– дебіторська заборгованість	1120÷ 1155	39223	28765	13,26	4,84	-10458	-8,41	-26,66	-3,51
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	245066	553895	82,83	93,28	308829	10,44	126,02	103,64
– інші оборотні активи	1170, 1190	2814	2710	0,95	0,46	-104	-0,49	-3,70	-0,03

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.4 необхідно і зробити відповідні висновки щодо динаміки оборотних активів та змін у їх структурі за досліджуваний період.

Так, в звітному році в порівнянні з попереднім оборотні активи збільшилися на 297974 тис.грн. або на 100,72 % за рахунок збільшення

грошових коштів та поточних фінансових інвестиції на 126,02 %. Зменшення дебіторської заборгованості (на 26,66 %), інших оборотних активів (на 3,70 %) та запасів (на 3,35%) призвело до зменшення загальної вартості оборотних активів.

В попередньому році в структурі оборотних активів найбільшу питому вагу займали грошові кошти та поточні фінансові інвестиції – 82,83 %, дебіторська заборгованість – 13,26 %, запаси – 2,96 % та інші оборотні активи – 0,95 %. В звітному році відбулися наступні структурні зрушення: питома вага грошових коштів та поточних фінансових інвестиції збільшилася до 93,28%, дебіторської заборгованості – зменшилася до 4,84 %, запасів – до 1,42 % та інших оборотних активів – до 0,46 %. Наявність та збільшення питокої ваги грошових коштів позитивно характеризує діяльність з точки зору наявності вільних коштів для розширення виробництва та розвитку підприємства.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.5.

За даними табл. 2.5 необхідно і зробити відповідні висновки щодо динаміки оборотного капіталу та змін у його структурі за досліджуваний період.

Так, в звітному році в порівнянні з попереднім оборотний капітал сфери обігу збільшився на 298433 тис.грн. або на 104,96 % за рахунок збільшення інших оборотних активів на 193,75 % та грошових коштів на 126,02 %, та зменшення дебіторської заборгованості на 26,66 %. Зменшення дебіторської заборгованості шляхом її погашення позитивно характеризує діяльність підприємства та його розрахункової дисципліни.

В сфері обігу оборотного капіталу найбільшу питому вагу займали грошові кошти – 86,19 % в попередньому році та 95,05 % в звітному році;

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів)
підприємств

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структ урою
1. Сфера виробництва в тому числі:	11533,00	100	11074	100	-459	-3,98	0
– виробничі запаси	8751	75,88	8458	76,38	-293	-3,35	0,50
– незавершене виробництво	-	-	-	-	-	-	-
– поточні біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-
– витрати майбутніх періодів	2782	24,12	2616	23,62	-166	-5,97	-0,50
2. Сфера обігу в тому числі:	284321	100	582754	100	298433	104,96	0
– готова продукція	-	-	-	-	-	-	-
– грошові кошти	245066	86,19	553895	95,05	308829	126,02	8,86
– дебіторська заборгованість	39223	13,80	28765	4,94	-10458	-26,66	-8,86
– товари	-	-	-	-	-	-	-
– інші	32	0,01	94	0,02	62	193,75	0
Всього оборотний капітал	295854	100	593828	100	297974	100,72	–

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

дебіторська заборгованість кошти – 13,80 % в попередньому році та 4,94 % в звітному році.

В звітному році в порівнянні з попереднім оборотний капітал сфери виробництва зменшився на 293 тис.грн. або на 3,98 % за рахунок зменшення витрат майбутніх періодів на 5,97 % та виробничих запасів – на 3,35 %.

В сфері виробництва оборотного капіталу найбільшу питому вагу займали виробничі запаси – 75,88 % в попередньому році та 76,38 % в звітному році; витрати майбутніх періодів – 24,12 % в попередньому році та 23,62 % в звітному році.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. А2 додатку А.

За даними табл. А2 додатку А необхідно визначити зміну показників ефективності використання оборотних коштів в звітному році порівняно з

попереднім та їх вплив на економію (надлишок) оборотних коштів та зробити відповідні висновки.

Так, ефективність використання оборотних коштів підприємства в звітному році порівняно з попереднім погіршилась, про що свідчить зменшення коефіцієнта оборотності на 0,31 обороти, збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,14 обороти, та збільшення тривалості одного обороту оборотних коштів на 51,32 днів (за рахунок збільшення часу перебування коштів в грошових коштах на 62,30 днів, в інших оборотних коштах – на 0,39 дні та зменшення часу перебування коштів в коштах в розрахунках на 9,18 днів та в запасах – на 2,19 дні). Якщо б оборотні кошти використовувались би на рівні попереднього року то кредиторська заборгованість складала 244163,03 тис.грн.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. А3 додатку А.

За даними табл. А3 додатку А необхідно зробити відповідні висновки щодо динаміки дебіторської заборгованості та змін у її структурі за досліджуваний період.

Так, на кінець звітного року порівняно з початком року дебіторська заборгованість зменшилась на 10458 тис.грн або на 26,66 %, це відбулось за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 39,57 % та іншої поточної дебіторської заборгованості – на 74,60 %, при цьому дебіторська заборгованість за розрахунками збільшилась на 3248 тис.грн. або на 67,58 %, зокрема за виданими авансами збільшилась на 67,63 % та з бюджетом – на 20 %.

В структурі дебіторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги 87,1 %, частка дебіторської заборгованості за розрахунками – 12,25 % та іншої поточної дебіторської заборгованості – 0,64 %. На кінець звітного року відбулись такі зміни у структурі дебіторської заборгованості –

зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 15,33%п, іншої дебіторської заборгованості на 0,42%п, а також відбулось збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за розрахунками на 15,75%п.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Дані форми свідчить, що підприємство ТОВ «ІЗТ» має тільки поточну (термін погашення до 12 місяців) дебіторську заборгованість за проаналізований період.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. А4 додатку А.

За даними табл. А4 додатку А необхідно зробити відповідні висновки про зміни складу, структури та величини джерел формування активів підприємства та їх складових.

Так, в звітному році порівняно з попереднім джерела формування активів підприємства збільшились на 264354 тис.грн., або на 34,14 %. Це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 222283 тис.грн., або на 37,49 % та поточних зобов'язань та забезпечень на 42071 тис. грн. або на 23,18 %.

В структурі джерел формування активів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займає власний капітал – 76,56 % та поточні зобов'язання і забезпечення – 23,44 %. Довгострокові зобов'язання і забезпечення на підприємстві за проаналізований період відсутні.

В звітному році відбулись такі зміни в структурі джерел формування активів підприємства: збільшилась питома вага власного капіталу до 78,48 %, та зменшилась питома вага поточних зобов'язань та забезпечень до 21,52 %.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.б.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	592863	815146	222283	37,49
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	93474	93474	0	0,00
– в % до власного капіталу		15,77	11,47	-4	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	-	-	-	-
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	-	-	-	-
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	-	-	-	-
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	499389	721672	222283	44,51
– в % до власного капіталу		84,23	88,53	4	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	-	-	-	-
8. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	-	-	-	-

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.6 необхідно зробити відповідні висновки про зміни складу, структури та величини власного капіталу підприємства та його елементів.

Так, власний капітал підприємства в звітному році, порівняно з попереднім збільшився на 222283 тис.грн., або на 37,49 %. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 222283 тис.грн., або на 44,51 %.

В структурі власного капіталу підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займає нерозподілений прибуток та складає 84,23 %, зареєстрований капітал – 15,77 %. Інші види капіталу (капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, неоплачений капітал та вилучений капітал) за проаналізований період ТОВ «ІЗТ» не мало.

В звітному році відбулось збільшення питомої ваги нерозподіленого прибутку до 88,53 %, та зменшення питомої ваги зареєстрованого капіталу до 11,47 %.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про

фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	126963,0	222283	95320,0
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн., в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	707940,5	906534	198593,5
– основного капіталу	Ф № 1, р. 1095	462369,0	461693	-676,0
– оборотного капіталу	Ф № 1 р.1195	245571,5	444841	199269,5
в тому числі – власного оборотного капіталу	Ф № 1 р.1495 – р.1095	67012,5	242311,5	175299,0
3. Рентабельність капіталу, %		17,93	24,52	6,6
4. Рентабельність основного капіталу, %		27,46	48,15	20,7
5. Рентабельність оборотного капіталу, %		51,70	49,97	-1,7
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %		189,46	91,73	-97,7

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Розрахунки наведені в таблиці 2.7 показують, що:

1) показники рентабельності підприємства в звітному році порівняно з попереднім роком збільшились:

– всього капіталу – на 6,6%п., за рахунок збільшення чистого прибутку на 95320,0 тис.грн., та збільшення середньорічної суми капіталу на 198593,5 тис.грн.

– основного капіталу – на 20,7%п., за рахунок збільшення чистого прибутку на 95320,0 тис.грн., та зменшення основного капіталу на 676,0 тис.грн.

2) показники рентабельності підприємства в звітному році порівняно з попереднім роком зменшились:

– оборотного капіталу – на 1,7%п., за рахунок збільшення чистого прибутку на 95320,0 тис.грн., та збільшення оборотного капіталу на 199269,5 тис.грн.

– власного оборотного капіталу – на 97,7%п, за рахунок збільшення чистого прибутку на 95320,0 тис.грн. та збільшення власного оборотного капіталу на 175299,0 тис.грн.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. А5 додатку А.

За даними табл. А5 додатку А необхідно зробити відповідні висновки щодо динаміки кредиторської заборгованості та змін у її структурі за досліджуваний період.

Так, кредиторська заборгованість на кінець звітного року порівняно з початком збільшилась на 40573 тис.грн., або на 23,24 %. Це відбулось за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 23850 тис.грн., або на 257,67 %, інших поточних зобов'язань – на 467 тис.грн., або на 56,61 % та кредиторської заборгованості за товари роботи послуги – на 16256 тис.грн., або на 9,88 %.

В структурі кредиторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займала кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги та складає 94,23 %, частка питомої ваги кредиторської заборгованості за розрахунками складає 5,30 %, частка інших поточних зобов'язань склала 0,47 %.

На кінець звітного року відбулось збільшення питомої ваги кредиторської заборгованості за розрахунками на 10,09%п., інших поточних зобов'язань – на 0,13%п. та зменшення питомої ваги кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 10,21%п.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.8.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської
заборгованості підприємства

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	20647	180744	-	160097
2. За розрахунками:	8054	33106	-	25052
– з бюджетом,	6	33058	-	33052
– у т.ч. з податку на прибуток	0	29357	-	29357
– зі страхування	-	-	-	-
– з оплати праці	0	48	-	48
– за виданими (одержаними) авансами	8048	0	8048	
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-
3. Інші види заборгованості	64	1292	-	1228
Всього	28765	215142	8048	248834

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.8 свідчать про перевищення дебіторської заборгованості на 8048 тис. грн. за рахунок дебіторської заборгованості за виданими (одержаними) авансами.

Також відбулось перевищення кредиторської заборгованості на 248834 тис.грн. за рахунок кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 160097 тис.грн., кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 33052 тис.грн., інших видів кредиторської заборгованості на 1228 тис.грн. та кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 48 тис.грн.

2.3. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітного року
1. Власний капітал (1495)	465900	592863	815146
2. Необоротні активи (1095)	446235	478503	444883
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	19665	114360	370263
4. Короткострокові кредити банків (1600)	0	0	0
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	19665	114360	370263
6. Запаси (1100)	7889	8751	8458
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд. 6)	11776	105609	361805
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	11776	105609	361805
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	159333	164488	180744
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	абсолютна стійкість	абсолютна стійкість	абсолютна стійкість

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

З таблиці 2.9 видно, що в попередньому році підприємству вистачає власних оборотних коштів для поповнення запасів тому воно не використовувало джерела, які послаблюють фінансову напругу і не брало короткострокових кредитів банків, а отже фінансовий стан є абсолютно стійким за проаналізований період.

Відповідно до забезпеченості запасів, згаданими варіантами фінансування, розрізняють чотири типи фінансової стійкості:

1. *Абсолютна стійкість* – цей тип фінансової ситуації зустрічається рідко та вказує, що для забезпечення запасів достатньо власного оборотного капіталу, платоспроможність підприємства гарантовано:

$$\text{Запаси} < (\text{Власний оборотний капітал} + \text{Короткострокові кредити банків})$$

2. *Нормальна стійкість* – для забезпечення запасів залучають власний (постійний) капітал та короткострокові кредити та позики, платоспроможність гарантована:

$$\text{Запаси} = (\text{Власний оборотний капітал} + \text{Короткострокові кредити банків})$$

3. *Нестійкий, передкризовий (критичний) фінансовий стан* – для забезпечення запасів крім власного оборотного капіталу та короткострокових кредитів і позик залучають джерела, які послабляють фінансову напругу (наприклад, кредиторську заборгованість), платоспроможність порушено, але є можливість її відновити за рахунок скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів:

$$\text{Запаси} \leq (\text{Власний оборотний капітал} + \text{Короткострокові кредити банків}) + \text{Джерела, які послаблюють фінансову напругу: кредиторська заборгованість}$$

4. *Кризовий фінансовий стан* – для забезпечення запасів, не вистачає зазначених джерел їх фінансування, підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів відбувається за рахунок коштів, які сформувалися за рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

$$\text{Запаси} > (\text{Власний оборотний капітал} + \text{Короткострокові кредити банків}) + \text{Джерела, які послаблюють фінансову напругу: кредиторська заборгованість}$$

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

За даними табл. 2.10 необхідно порівняти відносні показники фінансової стійкості підприємства з нормативними значеннями, визначити тенденцію щодо їх змін та зробити відповідні висновки.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормати вне значення
1. Коефіцієнт автономії (К _{авт})	1495	0,726	0,766	0,785	більше 0,5
	1900				
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (К _ф)	1595+1695+1700	0,377	0,306	0,274	менше 1,0
	1495				
3. Наявність власних оборотних коштів (ОК _{вл})	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	19665	114360	370263	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (К _{ман})	1495 – 1095	0,042	0,193	0,454	0,4...0,6
	1495				
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (К _з)	1495 – 1095	0,101	0,387	0,624	0,1
	1195+1200				

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Так, значення коефіцієнту автономії вище норми і значення показника зростає, що свідчить про стабільність досліджуваного підприємства та його фінансову залежність від зовнішніх кредиторів. Коефіцієнт співвідношення залучених коштів та власних коштів не перевищує норму та показує, що підприємство на початок попереднього року на 1 грн. власного капіталу залучало 0,377 грн. залучених коштів; а на кінець звітнього року коефіцієнт незначно зменшується та показує, що підприємство на 1грн. власного капіталу залучало 0,274 грн. залучених коштів. Підприємство має власні оборотні кошти впродовж двох років, величина яких збільшується на кінець звітнього року, що позитивно характеризує діяльність підприємства. Коефіцієнт маневреності власного капіталу за попередній рік знаходиться не в межах норми, та свідчить про ускладнення маневреності власного капіталу, проте на кінець звітнього року його величина збільшується та відповідає нормативному значенню. Значення коефіцієнту забезпеченості оборотних

коштів власними оборотними коштами відповідає нормативному значенню та на кінець звітнього року його величина збільшується.

Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновок про позитивні зміни в діяльності підприємства та покращення його фінансового стану на кінець звітнього року.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Розрахунок абсолютних показників для аналізу
ліквідності балансу звітнього року

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	245066	553895	Π_1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615÷1660+1690+1700)	181494	223565	63572	330330
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	39255	28859	Π_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	0	0	39255	28859
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+1200)	11533	11074	Π_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	0	0	11533	11074
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	478503	444883	Π_4 – Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	592863	815146	-114360	-370263
<i>Баланс</i>	774357	1038711	<i>Баланс</i>	774357	1038711	0	0

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.11 необхідно визначити чи є ліквідним баланс підприємства на підприємстві та зробити відповідні висновки.

Так, впродовж звітнього року баланс підприємства є абсолютно ліквідним тому що виконуються всі нерівності. Як на початок так і на кінець

звітнього року виконуються наступні нерівності між групами активів та пасивів підприємства: $A1 > П1$,

$$A2 > П2,$$

$$A3 > П3,$$

$$A4 < П4.$$

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або табл.2.11) за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення		
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$\frac{1195+1200}{1695}$	= 2,0	1,112	1,630	2,656
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	$\frac{1195+1200-1100-1110}{1695}$	1,0	1,067	1,582	2,618
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{1160+1165}{1695}$	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,909	1,350	2,478

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.12 необхідно порівняти відносні показники ліквідності підприємства з нормативними значеннями, визначити тенденцію щодо їх змін та зробити відповідні висновки.

Так, коефіцієнт поточної ліквідності підприємства за попередній рік не знаходяться в межах нормативних значень, що свідчать про не спроможність підприємства погасити свої поточні зобов'язання, керівництву підприємства необхідно застосувати заходи щодо підвищення його ліквідності і платоспроможності інакше це призведе до його банкрутству. Проте на кінець звітнього року значення цього показника підвищилось, що свідчить про покращення ситуації.

Коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності підприємства знаходяться в межах нормативних значень та є тенденція до збільшення, що свідчать про спроможність підприємства погасити свої негайні зобов'язання, підприємство є достатньо ліквідним і платоспроможним.

2.4. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	117342	75,77	268334	98,91	150992	128,68
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	36867	23,81	2732	1,01	-34135	-92,59
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	154209	x	271066	x	116857	75,78
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – 2250 – 2255	491	0,32	211	0,08	-280	-57,03
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	161	0,10	7	0,00	-154	-95,65
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	154861	100	271284	100	116423	75,18

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.13 необхідно зробити висновок про структуру і зміну фінансових результатів діяльності підприємства.

Так, фінансовий результат до оподаткування як в звітному та попередньому був прибутком, який збільшився на 116423 тис.грн. або на 75,18 %, це відбулось за рахунок збільшення прибутку від реалізації продукції на 150992 тис. грн. або на 128,68 %. Зменшення фінансового результату іншої діяльності на 154 тис.грн. або на 95,65 %, фінансового результату від іншої операційної діяльності на 34135 тис.грн. або на 92,59 % та фінансового результату від інвестиційної та фінансової діяльності на 280 тис.грн. або на 57,03% призвело до зменшення загального фінансового результату підприємства.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	403774	592524	188750	46,75
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	249470	279289	29819	11,95
3. Адміністративні витрати	2130	36962	44901	7939	21,48
4. Витрати на збут	2150	-	-	-	-
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	117342	268334	150992	128,68

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.14 необхідно проаналізувати зміну фінансового результату від основної операційної діяльності в звітному році порівняно з

попереднім, а також вплив зміни складових факторів на фінансовий результат від основної операційної діяльності.

Так, фінансовий результат від основної операційної діяльності був прибутком, який звітному році порівняно з попереднім збільшився на 150992 тис.грн., або на 128,68 %. Це відбулось за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 46,75 % та збільшення витрат, що пов'язані з основною операційною діяльністю, меншими темпами ніж чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): собівартості реалізованої продукції збільшилась на 11,95 %, та адміністративні витрати – на 21,48 %.

Витрат на збут ТОВ «ІЗТ» за проаналізований період не мало.

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. А6 додатку А.

За даними табл. А6 додатку А необхідно проаналізувати зміну фінансового результату від іншої операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім, а також вплив зміни складових факторів на суму фінансового результату від іншої операційної діяльності.

Так, фінансовий результат від іншої операційної діяльності в попередньому році був прибутком, який зменшився на 34135 тис.грн. або на 92,59 %.

Фінансовий результат від іншої операційної діяльності як в попередньому так і в звітному формувався за рахунок інших операційних доходів і витрат (питома вага прибутку в звітному році склала 278,77 %), операційної оренди активів (питома вага прибутку в звітному році склала 14,02 %), операційної курсової різниці (питома вага збитку в звітному році склала 192,42 %) та реалізації інших необоротних активів (питома вага збитку в звітному році склала 0,37 %). Підприємству необхідно провести заходи щодо зменшення негативного впливу на фінансовий результат від іншої операційної діяльності саме витрат операційної курсової різниці.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. А7 та табл. А8 додатку А відповідно.

Дані табл. А7 Додатку А свідчать, що фінансовий результат від фінансової діяльності формувався тільки за рахунок інших фінансових доходів. Так, в звітному році в порівнянні з попереднім значення фінансового результату від фінансової діяльності зменшилось на 280 тис.грн. або на 57,03%.

Дані табл. А8 додатку А свідчать, що фінансовий результат від іншої діяльності формувався тільки за рахунок інших доходів. Так, в звітному році в порівнянні з попереднім значення фінансового результату від іншої діяльності зменшилось на 154 тис.грн. або на 95,65 %.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	154861	271284	116423	75,18
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	27898	49001	21103	75,64
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)–2300	126963	222283	95320	75,08

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.15 необхідно зробити висновок про зміну чистого прибутку та оцінити вплив змін складових факторів на його зміну.

Так, чистий прибуток підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 95320 тис.грн., або на 75,08 %. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку до оподаткування на 116423 тис.грн., або на

75,18 %, та збільшення витрат з податку на прибуток на 21103 тис.грн., або на 75,64 % зменшило чистий прибуток підприємства.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абс. відхил.
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	154861	271284	116423,00
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011	682461	721786,5	39325,50
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195	245571,5	444841	199269,50
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	928032,5	1166627,5	238595,00
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4*100%	16,69	23,25	6,57

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.16 необхідно визначити рівень рентабельності виробництва та оцінити його зміну в звітному році порівняно з попереднім.

За допомогою прийому ланцюгових підстановок виявимо вплив на зміну рентабельності виробництва в звітному році порівняно з попереднім таких факторів, як:

1. Вплив фінансового результату до оподаткування:

$$\Delta R_{(ФР)} = (271284 / (682461 + 245571,5) * 100) - 16,69 = 29,23 - 16,69 = 12,55 \%$$

2. Вплив середньої річної вартості основних засобів:

$$\Delta R_{(ОЗ)} = (271284 / (721786,5 + 245571,5) * 100) - 29,23 = 28,04 - 29,23 = -1,19\%$$

3. Вплив середньої річної вартості оборотних коштів:

$$\Delta R_{(ОбК)} = (271284 / (721786,5 + 444841) * 100) - 28,04 = 23,25 - 28,04 = -4,79\%$$

$$\text{Перевірка } \Delta R = \Delta R_{(ФР)} + \Delta R_{(ОЗ)} + \Delta R_{(ОбК)} = 12,55 - 1,19 - 4,79 = 6,57 \%$$

Так, рентабельність виробництва в звітному році порівняно з попереднім збільшилась на 6,57%п., це відбулось під впливом наступних чинників:

1) збільшення прибутку до оподаткування на 116423 тис.грн., здійснило позитивний вплив та збільшило рентабельність виробництва на 12,55%п.;

2) збільшення середньорічної вартості основних засобів на 39325,50 тис.грн., здійснило негативний вплив та зменшило рентабельність виробництва на 1,19%п.;

3) збільшення середньорічної вартості оборотних коштів на 199269,50 тис.грн., здійснило негативний вплив та зменшило рентабельність виробництва на 4,79%п.

Ці зміни (збільшення середньорічної вартості основних засобів та оборотних коштів) негативно характеризують діяльність підприємства.

2.5. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули 2.1.

$$Z = -0.3877 - 1.0736 * K_{пл} + 0579 * \frac{ПК}{П} \quad (2.1)$$

де Z – показник ймовірності банкрутства

$K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)

$ПК$ – позиковий капітал (ф. №1, 1595+1695+1700)

П – сума пасивів (ф. №1, р. 1900)

Якщо $Z > 0$, констатується високий рівень банкрутства, при $Z < 0$ – низький.

$$Z_{\text{поперед}} = -0.3877 - 1.0736 * 1,630 + 0579 * \frac{181494}{774357} = -2,002$$

$$Z_{\text{звіт}} = -0.3877 - 1.0736 * 2,656 + 0579 * \frac{223565}{1038711} = -3,115$$

Оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана як в попередньому так звітному році показник $Z < 0$, що свідчить про низький рівень банкрутства підприємства, в звітному році значення показника зменшується, що свідчить про зменшення ймовірності банкрутства підприємства.

За допомогою формули (2.1) визначено рівень Z-показника в звітному та попередньому роках та можна зробити висновок, що ТОВ «ІЗТ» має достатньо низький рівень банкрутства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою формули 2.

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \quad (2.2)$$

де

Цільові показники	Порядок розрахунку	Алгоритм розрахунку
A	$\frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Загальна вартість активів}}$	$\frac{\text{р. 1195} + 1200 \text{ ф.№1}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$
B	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}{\text{Загальна вартість активів}}$	$\frac{\text{р.2290 (2295) ф.№2}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$
C	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Короткострокова заборгованість}}$	$\frac{\text{р.2290 (2295) ф.№2}}{\text{р. 1695 ф.№1}}$
D	$\frac{\text{Обсяг продажу}}{\text{Загальна вартість активів}}$	$\frac{\text{р.2000 ф.№2}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою формули 2 наведено в табл. 2.17

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта

Цільові показники	Попередній рік	Звітний рік
A	0,382	0,572
B	0,200	0,261
C	0,853	1,213
D	0,521	0,570
Z	1,779	2,420

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За допомогою формули (2.2) визначено рівень Z-показника в звітному та попередньому роках, порівнюючи його зі значенням єдиної критичної точки (значення єдиної критичної точки відповідає значенню Z-показника у 0,862) отже, ТОВ «ІЗТ» не може бути віднесено до категорії потенційних банкрутів, так як розрахункове значення Z-показника для даного підприємства більше за 0,862 за проаналізований період та має позитивні тенденцію її зміни в звітному році порівняно з попереднім.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» в табл. 2.18 та 2.19.

Таблиця 2.18

Система показників Бівера

Показники	Алгоритм розрахунку	Рекомендовані значення показників		
		Група I – стійкий фінансовий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1. Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2350+2515) \text{ ф. №2}}{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}$	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності		$\leq 3,2$	$\leq 2,0$	$\leq 1,0$
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком		6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}{p. 1900 \text{ ф. №1}}$	$\leq 0,37$	$\leq 0,50$	$\leq 0,80$
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$\frac{p.(1495 - 1095) \text{ ф. №1}}{p. 1300 \text{ ф. №1}}$	0,4	$\leq 0,30$	=0,06

Розрахунок системи показників Бівера ТОВ «ІЗТ» за проаналізований період

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік
1. Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2350+2515) \text{ ф. №2}}{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}$	0,899	1,165
2. Коефіцієнт поточної ліквідності		1,630	2,656
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком		17,93	24,52
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}{p. 1900 \text{ ф. №1}}$	0,234	0,215
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$\frac{p.(1495 - 1095) \text{ ф. №1}}{p. 1300 \text{ ф. №1}}$	0,148	0,356

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

За даними табл. 2.19 визначено рівень показників в звітному та попередньому роках, їх групу за рекомендованими значеннями (група І – стійкий фінансовий стан) та має позитивні тенденцію її зміни в звітному році порівняно з попереднім.

Висновки до розділу 2

ТОВ «ІЗТ» це – сучасний термінал, який постійно модернізується, має численні пункти приймання з авто та залізничного транспорту, а також, дві суднонавантажувальні машини для завантаження морських суден.

Послуги ТОВ «ІЗТ»: приймання зернових та олійних вантажів із залізничного та автомобільного транспорту; зберігання зернових та олійних вантажів у ємностях підприємства; відвантаження прийнятих зернових та олійних вантажів на судна; сушіння зерна у разі наявності угоди з вантажовласником; очистка зерна.

Дані аналізу основних техніко-економічних показників діяльності підприємства ТОВ «ІЗТ» свідчать про збільшення фінансового результату до оподаткування на 75,18 % за рахунок збільшення фінансового результату від

основної операційної діяльності на 128,68 %. Зменшення фінансового результату від іншої діяльності на 95,65 %, від іншої операційної діяльності на 92,59 % та від фінансової діяльності на 57,03 % зменшує зростання загального фінансового результату. Тому працівникам підприємства необхідно детально вивчати структуру саме цих витрат з метою їх зменшення та зменшення негативного впливу на фінансовий результат до оподаткування.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився (на 46,75 %) більшими темпами ніж повна собівартість реалізованої продукції (на 13,18 %), це призвело до зменшення витрат на 1 гривню реалізованої продукції на 16,23 коп. або на 22,87 %, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

ТОВ «ІЗТ» достатньо ефективно використовує свої наявні ресурси. Збільшення матеріаловіддачі на 38,55 % свідчить про ефективне використання підприємством матеріальних ресурсів. Збільшення фондівіддачі по продукції на 38,75 %, фондівіддачі по прибутку на 116,22 % та фондорентабельності на 12,19 % пункти свідчить про достатньо ефективне використання основних засобів на досліджуваному підприємстві.

Збільшення середньо річної вартості оборотних коштів на 81,15 % та зменшення коефіцієнту оборотності оборотних коштів на 18,99 % свідчить про нагромадження запасів на підприємстві, що характеризує діяльність підприємства з негативної сторони та зменшує його платоспроможність. Підприємству слід переглянути політику щодо управління оборотними коштами.

Рентабельність продукції в звітному році в порівнянні з попереднім збільшилась на 50,30% пункти та рентабельність виробництва – на 6,57% пункти, що є позитивним для підприємства.

Показники ліквідності за проаналізований період мають тенденцію до покращення, тобто баланс підприємства стає більш ліквідним, що позитивно впливає на його фінансовий стан та платоспроможність.

Проведене дослідження динаміки основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «ІЗТ» у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. показує позитивну тенденцію зміни більшості показників, що ефективно характеризують його діяльність.

Оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана, моделлю Спрінгейта та за системою показників Бівера свідчить про низький рівень банкрутства ТОВ «ІЗТ», має позитивну тенденцію, в звітному році значення показника зменшується, що свідчить про зменшення ймовірності банкрутства підприємства.

3. СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ, ПОДАННЯ ТА ОПРИЛЮДНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ «ІЗТ»

3.1. Організація бухгалтерського фінансового обліку у ТОВ «ІЗТ»

Облік в ТОВ «ІЗТ» представлений такими видами обліку як: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий.

Оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах та в цехах підприємства, робітниками, робота яких перевіряється 1 раз у 2 тижні менеджерами.

Статистичний, фінансовий та податковий облік здійснюється безпосередньо у відділі бухгалтерії й узагальнюється у формах статистичної, фінансової та податкової звітності, яка передбачена законодавством для суб'єкта підприємницької діяльності малого бізнесу.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Ведення бухгалтерського обліку на в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регулюється Наказом про облікову політику.

Процес формування облікової інформації на ТОВ «ІЗТ» можна поділити на три фази.

Перша фаза первинний облік, який включає складання первинних документів, їх оброблення та складання відомостей аналітичного обліку за кожною ділянкою обліку (наприклад, по обліку заробітної плати складається розрахунково-платіжна документація, звіти нарахувань та утримань заробітної плати тощо).

Друга фаза оброблення групування даних про здійснення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку (складання

проводок та їх відображення в реєстри аналітичного та синтетичного обліку).

Остання фаза оброблення ведення зведеного обліку (складання головної книги, оборотно-сальдових відомостей, балансу та інших форм звітності).

Облікова політика ТОВ «ІЗТ» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Метою підприємства є дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій застосовують норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України.

На підставі плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій головним бухгалтером ТОВ «ІЗТ» розроблений робочий план рахунків з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Облік витрат підприємства ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності», для обліку господарських операцій ТОВ «ІЗТ» не використовує рахунки класу 8 «Витрати за елементами».

Бухгалтерський облік на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» виконує такі функції: інформаційну, контрольну, оціночну, аналітичну та соціальну.

Інформаційна функція полягає в тому, що бухгалтерський облік за допомогою властивих лише йому прийомів формує і передає інформацію про наявність і рух господарських засобів та джерел їх утворення, здійснення господарських операцій та результати діяльності.

Контрольна функція полягає у тому, що завдяки застосуванню способів документування, інвентаризації та поточної облікової реєстрації

господарських операцій бухгалтер, підписуючи відповідні документи, дозволяє або не дозволяє здійснити певну господарську операцію (з використання грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей), контролює ефективність збереження та використання усіх видів ресурсів, виконання завдань бізнес-плану, кошторисів і нормативів, а також стан дотримання нормативно-правових актів, угод та контрактів.

Оціночна функція полягає в тому, що за її допомогою здійснюється вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку, на підставі чого є можливість визначати фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання, співставляти результати діяльності за періоди, передбачати розвиток.

Аналітична функція полягає в тому, що на підставі інформації, отриманої за даними бухгалтерського обліку, з використанням спеціальних прийомів здійснюється економічний аналіз відхилень від планових і бюджетних завдань, попередніх періодів та середньостатистичних даних по галузі з метою виявлення причин і винуватців та розробки заходів щодо виправлення негативних ситуацій.

Соціальна функція бухгалтерського обліку спрямована на вирішення глобальних завдань розвитку суспільства через зміцнення локальної економіки. Це означає, що належним чином поставлений облік є надійною підтримкою і рушійною силою ефективного функціонування і розвитку підприємства, а в кінцевому результаті економічне зростання вітчизняного виробника сприяє вирішенню соціальних проблем.

Із збільшенням економічної самостійності підприємств у сучасних умовах господарювання, підвищується роль і значення бухгалтерського обліку, оскільки зростає потреба всіх рівнів управління в достовірній і своєчасній інформації про господарську діяльність кожного економічного суб'єкта.

Бухгалтерський облік повністю автоматизований і ведеться з використанням спеціальних комп'ютерних програм (рис. 3.1). Перед

складанням річної фінансової звітності проводиться інвентаризація активів та зобов'язань підприємства станом на 1 грудня поточного року. Проводиться 1 раз на місяць раптова ревізія каси. Для проведення інвентаризації створена постійно діюча комісія.

Рис. 3.1. Схема автоматизованої форми ведення обліку ТОВ «ІЗТ»

Відділ бухгалтерії працює згладжено завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу.

Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм.

При перерахуванні доходів, витрат і грошових коштів, виражених в іноземній валюті, середньозважений валютний курс не застосовується.

Величина резерву сумнівних боргів на створюється, також не створюється резерв забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства.

Резервування коштів на додаткове пенсійне забезпечення, реструктуризацію, виконання зобов'язань за обтяженими контрагентами не провадиться.

Контроль за виконанням наказу про облікову політику покладається на керівника та головного бухгалтера підприємства ТОВ «ІЗТ».

Підставою для запису в регістрах бухгалтерського обліку у ТОВ «ІЗТ» є первинні документи, що фіксують факт здійснення господарської операції, а також розрахунки бухгалтерії та бухгалтерські довідки, підготовлені, оформлені і засвідчені у порядку, встановленому нормативними актами, обліковою політикою, наказами Генерального директора, розпорядження уповноважених ним осіб.

Підставою для формування даних податкового обліку є: первинні облікові документи (включаючи бухгалтерські довідки); аналітичні документи бухгалтерського обліку.

Система бухгалтерського обліку у ТОВ «ІЗТ» складається з:

- ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності;
- виконання розрахунків;
- збір статистичних даних;
- розробку планів.

Бухгалтерський облік охоплює усю сукупність господарської та фінансової діяльності підприємства.

Головною задачею бухгалтерського обліку на підприємстві являється як одержання точної та достовірної інформації про господарчі процеси в результатах діяльності підприємства, так і для використання кредиторами, податковими, фінансовими та банківськими органами та іншими зацікавленими юридичними та фізичними особами.

Основними завданнями бухгалтерського відділу у ТОВ «ІЗТ» полягають у:

- здійсненні необхідних розрахунків, на основі яких вносить пропозиції керівництву підприємства щодо розподілу наявних фінансових ресурсів між виробничими підрозділами і функціональними службами;
- розробка поточних й оперативних фінансових планів та інших планових фінансових документів, пошук резервів збільшення прибутку та інших фінансових ресурсів для забезпечення потреб підприємства в коштах на фінансування виробництва, капітальних вкладень, соціальних потреб;
- здійснення контролю за виконанням показників фінансового плану підрозділами і підприємством загалом, а також контролю за використанням фінансових ресурсів на непродуктивні витрати;
- оперативний контроль за надходженням грошових коштів від реалізації продукції (робіт, послуг), своєчасним розв'язанням претензій у сфері розрахунків з постачальниками і споживачами;
- забезпечення роботи щодо виконання фінансових зобов'язань підприємства перед бюджетом, своєчасне внесення податків та інших (неподаткових) платежів перед небюджетними фондами, банками, постачальниками, робітниками та службовцями;
- комплексний аналіз господарської діяльності підприємства та його структурних підрозділів з метою виявлення причин невиконання планів.

Дослідження показало, що у ТОВ «ІЗТ» бухгалтерський облік ведеться відповідно до нормативних та законодавчих актів та повністю автоматизовано, що дає можливість повністю звільнитися від помилок (перенесення даних одного облікового реєстра в інший), оскільки при автоматизованому обліку ведеться лише один обліковий реєстр, всі інші формуються автоматично і ризик помилки при переносі даних між реєстрами відсутнє.

3.2. Сутність, порядок заповнення та подання форм фінансової звітності ТОВ «ІЗТ»

Для управління діяльністю ТОВ «ІЗТ» та прийняття відповідних рішень необхідна інформація про наявність господарських ресурсів, їх склад, розміщення, а також джерела їх утворення і цільове призначення. Таку інформацію, узагальнену та згруповану в певному порядку, одержують за допомогою бухгалтерського балансу.

Бухгалтерський баланс є засобом економічного групування й узагальненого відображення в грошовій оцінці наявності господарських засобів і джерел їх утворення на певну дату. Мета складання Балансу надати користувачам повну, правдиву та неупереджену інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату для прийняття ефективних економічних рішень.

Призначення Балансу як форми фінансової звітності в управлінні підприємством полягає в:

- 1) оцінці фінансового стану підприємства: структури активів, власного капіталу, зобов'язань, його здатності відповідати за своїми зобов'язаннями (платоспроможність);
- 2) визначенні можливості створення грошових потоків у майбутньому;
- 3) визначенні потреб у фінансових ресурсах в майбутньому та для передбачення розподілу прибутку;
- 4) оцінці здатності підприємства щодо виконання своїх обов'язків перед кредиторами (кредитоспроможності);
- 5) оцінці автономності та ліквідності підприємства.

Баланс також дозволяє визначити склад та структуру майна підприємства, ліквідність та оборотність оборотних активів, наявність власного та запозиченого капіталу, зміну дебіторської та кредиторської заборгованості та інші показники.

Загалом, інформація, яка міститься у Балансі використовується:

- для контролю за виконання проектних завдань, планів, аналізу, формуванням прогнозів, складанням бізнес-планів;
- для контролю за діяльністю підприємств, виявлення і узагальнення передового досвіду та виявлення недоліків в роботі, проведення аналізу їх господарської діяльності, для складання зведеної чи консолідованої звітності;
- при розгляді питань при видачі кредитів та при страхуванні майна фінансово-банківськими установами та організаціями;
- для оцінки фінансового стану підприємства, прийняття ефективних управлінських рішень.

З економічної точки зору баланс – це система взаємопов'язаних показників, які характеризують з одного боку активи, те чим володіє чи розпоряджається підприємство (ресурси), а з іншого боку – те, що характеризує правовий аспект цього майна (пасиви), до яких відносяться зобов'язання і капітал.

Зміст, форма балансу та загальні вимоги до визнання та розкриття його статей визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 [26].

Відповідно до нього, сьогодні Баланс має подвійну назву – «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», що пов'язане із наближенням звітності, яка складається за національними НП(С)БО, до звітності, яка складається за МСФЗ.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну (звітну) дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Джерелом даних для складання Балансу в Україні є Головна книга.

Баланс складається щоквартально і за рік станом на 31 березня, 30 червня, 30 вересня та 31 грудня.

Структура Балансу ТОВ «ІЗТ» наведена на рис. 3.2.

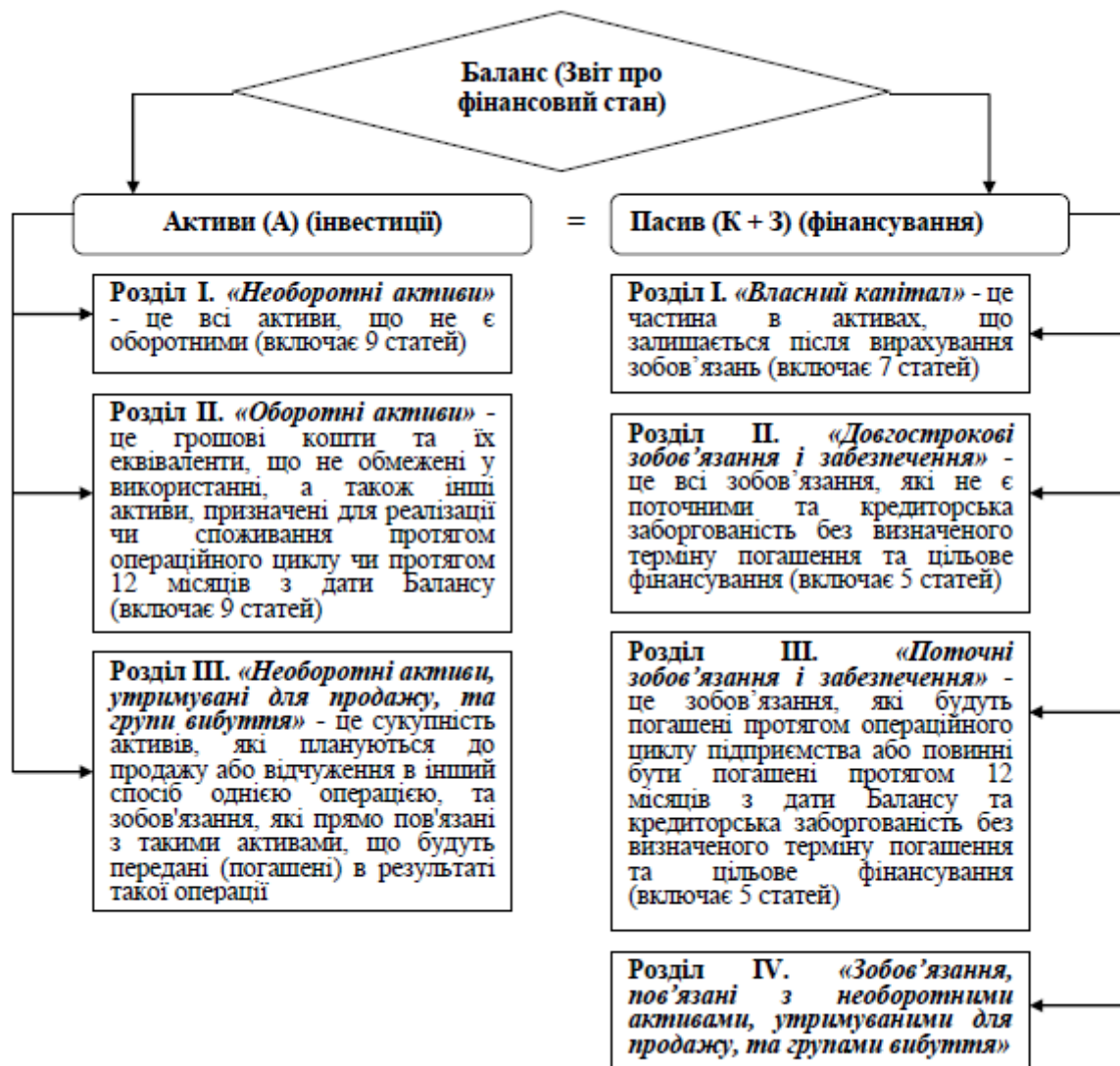

Рис. 3.2. Структура Балансу ТОВ «ІЗТ»

згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [40]

Однією із складових частин Балансу є актив. У широкому розумінні актив – це будь-яка власність підприємства, будь-який предмет, матеріальний чи нематеріальний, який є цінністю для свого власника та включає в себе землю, будівлі, споруди, інвестиції, дебіторську заборгованість, грошові кошти тощо. Також під активом розуміють частину балансу, що відображає матеріальні та нематеріальні цінності з точки зору їх складу та розміщення. Згідно НП(С)БО 1, активом вважаються ресурси, що контролюються підприємством в результаті минулих подій, використання яких призведе до отримання економічних вигод у майбутньому. [40]

Актив відображається у балансі за умови, якщо:

- оцінка його може бути достовірно визначена;
- очікується отримання в майбутньому економічної вигоди, пов'язаної з його використанням.

Актив балансу складається з трьох розділів [40]:

I. Необоротні активи. Відображається вартість необоротних активів, а саме: нематеріальних активів, основних засобів, незавершених капітальних інвестицій, довгострокових фінансових інвестицій, довгострокових біологічних активів, довгострокової дебіторської заборгованості, відстрочених податкових активів, інвестиційної нерухомості та інших необоротних активів.

II. Оборотні активи. Відображається вартість запасів, поточних біологічних активів, дебіторської заборгованості як за товари, роботи і послуги так й іншу, дебіторської заборгованості за розрахунками, поточних фінансових інвестицій, грошей та їх еквівалентів, витрат майбутніх періодів, інших оборотних активів.

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття. Відображається вартість необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначається відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття». [40]

Активи включають у себе всі ресурси, які контролюються підприємством у результаті минулих подій і використання яких, як очікується, призведе до одержання економічних вигод у майбутньому.

Другою частиною балансу є пасив, який відображає джерела утворення засобів підприємства та їх призначення (створені резерви, позики інших підприємств тощо).

Пасив балансу містить такі розділи [40]:

I. Власний капітал. Наводиться інформація про власний капітал підприємства – зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках,

додатковий і резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений та вилучений капітал.

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення. Наводиться інформація про відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, довгострокове забезпечення, цільове фінансування та інші довгострокові зобов'язання, тобто про зобов'язання, які не будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або протягом 12-ти місяців з дати Балансу.

III. Поточні зобов'язання і забезпечення. Відображаються поточні зобов'язання до яких відносяться: короткострокові кредити банків та позички, поточна кредиторська заборгованість, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання. Тобто в цьому розділі відображаємо зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або протягом 12-ти місяців з дати Балансу.

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття. Відображаються зобов'язання, що визначаються відповідно до П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність». [40]

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої у майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Погашення зобов'язань може здійснюватись як грошовими коштами (монетарні зобов'язання), так і товарами або послугами, визначеної кількості і якості (немонетарні зобов'язання).

Власний капітал являє собою частину в активах підприємства, яка залишилася після вирахування його зобов'язань.

Головною властивістю Балансу є рівність підсумків активу та пасиву, тобто результат активу не може бути більше або менше результату пасиву, оскільки загальна вартість майна підприємства завжди повинна дорівнювати сумі тих джерел, за рахунок яких воно утворене. [40]

Баланс призначений не тільки для відображення наявності господарських засобів і джерел на певну дату, але й для надання необхідної інформації в питаннях управління внутрішнім і зовнішнім користувачам.

Так, інформація про фінансовий стан підприємства використовується банками при ухваленні рішення про надання кредитів, де визначають платоспроможність підприємства і ризик неповернення позикових засобів; постачальниками товарно-матеріальних цінностей – при укладанні договорів на постачання; інвесторами – при рішенні питання про доцільність інвестування капіталу і т. д. Значний інтерес інформація про фінансовий стан представляє також для податкових органів, закордонних партнерів та ін.

Для того, щоб інформація, яка подана в Балансі, була зрозумілою користувачам, вона повинна відповідати певним якісним характеристикам:

- бути дохідливою і розрахованою на однозначне тлумачення її за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації;

- бути доречною, тобто такою, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому;

- бути достовірною, тобто не містити помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності;

- бути зіставною, тобто надавати можливість користувачам порівнювати інформацію з Балансу за різні періоди та різних підприємств.

[26]

За даними Балансу оцінюється автономність підприємства, його плато- і кредитоспроможність тощо.

Необхідність заповнення форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)» викликана тим, що інформація, яка міститься у Балансі відображає обсяг активів, зобов'язань та капіталу на певну звітну дату і є недостатньою користувачам для оцінки результативності діяльності підприємства.

Так, для визначення рівня розвитку юридичної особи виникає необхідність оцінити ділову активність, що в свою чергу, потребує відомостей про доходи та витрати підприємства.

Основним призначенням Звіту про фінансові результати є відображення величини та джерел формування фінансового результату господарювання – прибутку або збитку, пов'язаних з основною діяльністю господарюючого суб'єкта. За допомогою цього Звіту користувачі можуть оцінити можливість підприємства ефективно використовувати наявні господарські ресурси або ступінь ризику недосягнення очікуваних результатів від вкладення коштів у діяльність підприємства.

Отже метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати. [26]

Важливість Звіту про фінансові результати зумовлена тим, що він:

– надає інформацію про активність та результативність діяльності підприємства за певний проміжок часу;

– є основою, на підставі якої будуються прогнози майбутньої діяльності підприємства.

Загальні критерії визнання статей у фінансових звітах – імовірність збільшення або зменшення економічних вигод, пов'язаних з цією статтею, та імовірність достовірного визначення оцінки статті – встановлені НП(С)БО 1. Положення конкретизує ці критерії стосовно доходу (рис. 3.3) та витрат (рис. 3.4)

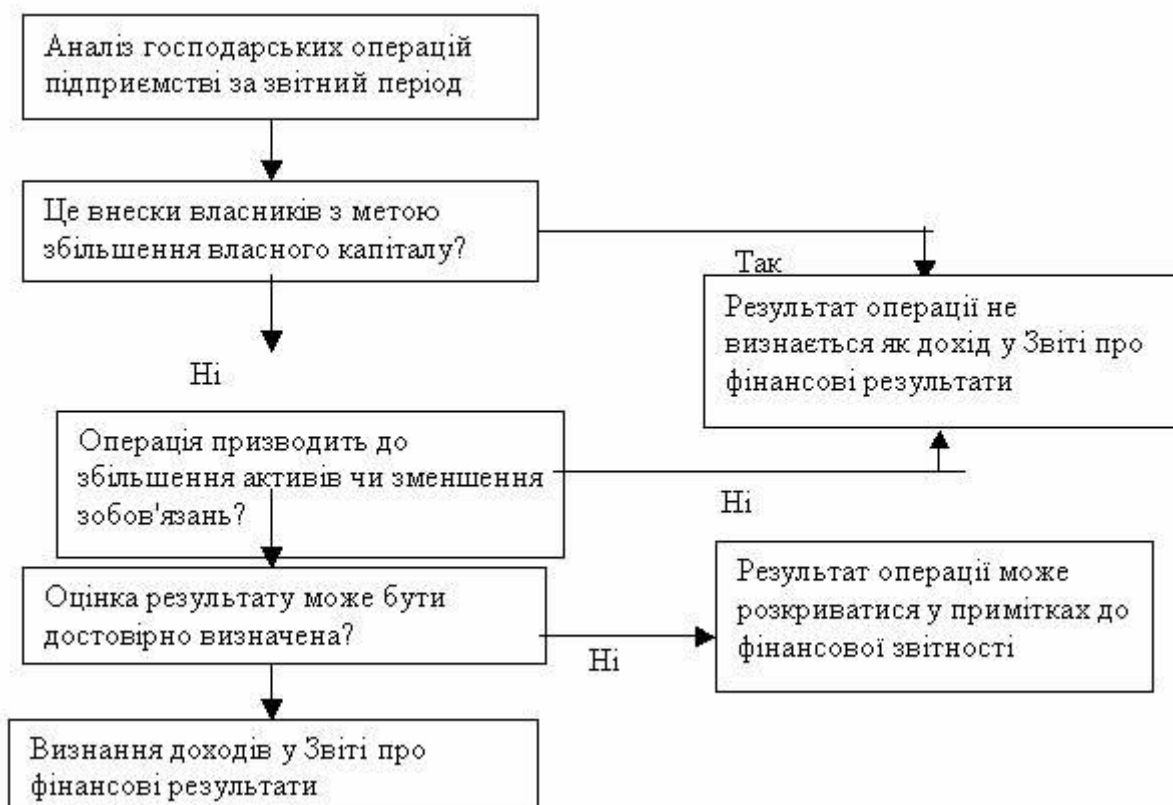

Рис. 3.3. Прийняття рішення про визнання доходу в Звіті про фінансові результати [26]

При складанні Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) необхідно дотримуватися принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів.

Рис. 3.4. Прийняття рішення про визнання витрат в Звіті про фінансові результати [26]

Надзвичайно суттєвим є те, що доходи і витрати визнаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження чи сплати грошей та відображаються в бухгалтерському обліку тих періодів, до яких вони відносяться.

Формування фінансових результатів у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) підпорядковане видам діяльності підприємства. Діяльність підприємства поділяється на звичайну, яка включає операційну (основну та іншу), фінансову та інвестиційну. Крім цього, до звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) включаються результати від припиненої діяльності, тобто відображаються відповідно прибуток або збиток від припиненої діяльності після оподаткування та/або прибуток або збиток від переоцінки необоротних активів та груп вибуття, що утворюють припинену діяльність і оцінюються за чистою вартістю реалізації. [40]

Звіт про фінансові результати складається з чотирьох розділів (рис. 3.5).

Звіт про фінансові результати

- I. Фінансові результати**
- II. Сукупний дохід**
- III. Елементи операційних витрат**
- IV. Розрахунок показників прибутковості акцій**

Рис. 3.5. Структура Звіту про фінансові результати ТОВ «ІЗТ» [40]

Кожний з розділів розкриває певний аспект доходів, витрат, та фінансових результатів підприємства.

Розділ I Звіту про фінансові результати «Фінансові результати» надає інформацію про доходи і витрати з точки зору власника підприємства і:

- розглядає прибуток як джерело виплат власникам (нарахування і сплата дивідендів тощо), створення резервного капіталу або збільшення статутного капіталу;

- всі витрати, пов'язані з отриманням доходу звітного періоду, включаючи і податок на прибуток, вважає витратами підприємства.

Інформація, наведена в цьому розділі, надає змогу користувачам оцінити величину отриманого чистого прибутку (збитку), що підлягає розподілу між акціонерами у вигляді дивідендів. Крім того, дані цього розділу використовуються для розрахунку різних коефіцієнтів з метою здійснення аналізу господарської діяльності підприємства.

У розділі II Звіту про фінансові результати «Сукупний дохід» інформація про доходи (витрати) та прибутки (збитки) наводиться у розрізі різних видів діяльності підприємства, що надає змогу користувачам фінансової звітності здійснювати оцінку як результатів основної діяльності підприємства, так і результатів іншої діяльності, що не відбувається на постійній основі.

Розділ III цього Звіту «Елементи операційних витрат» надає змогу провести необхідний аналіз структури витрат на виробництво, управління, збут, та інших операційних витрат за економічними елементами та

використовується для складання Звіту про рух грошових коштів (під час коригування суми нерозподіленого прибутку на не грошові статті, зокрема на суму амортизації).

Розділ IV Звіту «Розрахунок показників прибутковості акцій» стосується лише акціонерних товариств, прості або потенційно прості акції яких відкрито продаються та купуються на фондових біржах, у тому числі таких товариств, які знаходяться в процесі випуску зазначених акцій. [40]

Однією з форм річної фінансової звітності підприємств, крім малих підприємств, є форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів», яка відображає вплив операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємств на стан його грошових коштів та їх еквівалентів за визначений період часу і дає змогу пояснити зміни грошових коштів за цей період.

Інформацію про господарську діяльність підприємства можна отримати з інших звітів, але Звіт про рух грошових коштів узагальнює всю інформацію про діяльність, яка впливає на грошові кошти та потоки.

Керівництво підприємств може використовувати цей Звіт під час розрахунку показників ліквідності підприємства, визначенні достатності грошових коштів для погашення кредиторської заборгованості, вирішенні питання щодо збільшення або зменшення розміру виплачуваних дивідендів, оцінки впливу на загальний стан підприємства прийнятих рішень про додаткове інвестування в інші підприємства, прогнозування інвестиційної та фінансової політики підприємства.

Основною метою складання Звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Інформація про зміни в грошових коштах – це інформація про джерела надходжень грошових коштів протягом звітного періоду та напрями їх використання.

Цей Звіт доповнює Баланс і Звіт про фінансові результати. Баланс та Звіт про фінансові результати надають користувачам інформацію щодо ресурсів, якими володіє підприємство, та джерел цих ресурсів на певну дату, а також інформацію щодо результативності діяльності підприємства протягом певного часу.

Звіт про рух грошових коштів надає додаткову інформацію для користувачів фінансової звітності щодо змін, що сталися у балансі підприємства, а також відносно того, наскільки суттєвими є статті доходів та витрат, що були отримані та сплачені грошовими коштами [40].

Крім того, Звіт про рух грошових коштів, у поєднанні з іншими фінансовими звітами, надає змогу:

1. Оцінити здатність підприємства генерувати майбутні позитивні грошові потоки.
2. Зробити висновки щодо спроможності підприємства погашати свої зобов'язання та сплачувати дивіденди.
3. Пояснити причину існування різниці між прибутком у Звіті про фінансові результати та грошовими надходженнями і платежами.
4. Оцінити грошові та негрошові операції підприємства, що відносяться до інвестиційної та фінансової діяльності.

Складаючи Звіт про рух грошових коштів, необхідно пам'ятати про основні характеристики цього Звіту щодо порядку формування його показників [40]:

1. Звіт про рух грошових коштів складається один раз за звітний період – лише за підсумками року.
2. У Звіті про рух грошових коштів відображаються лише зміни в грошових коштах без урахування змін у інших господарських засобах за звітний період (у Звіті не наводяться зміни активів юридичної особи, що відбулися в результаті негрошових операцій (отримання активів шляхом фінансової оренди, бартерних операцій, емісії акцій тощо).

3. У Звіті про рух грошових коштів не враховуються внутрішні зміни грошових коштів (наприклад, надходження грошових коштів з поточного рахунку в касу або збільшення чи зменшення внаслідок руху грошових коштів на різних рахунках юридичної особи в банку), а також негрошові операції (наприклад, отримання активів шляхом фінансової оренди; бартерні операції; придбання активів шляхом емісії акцій тощо).

4. Оскільки у Звіті про рух грошових коштів відображається рух коштів від різних видів діяльності, то при визначенні руху грошових коштів необхідно ретельно аналізувати кожен суму, оскільки одна господарська операція може об'єднувати рух коштів, спричинений різними видами діяльності (рис. 3.6.).

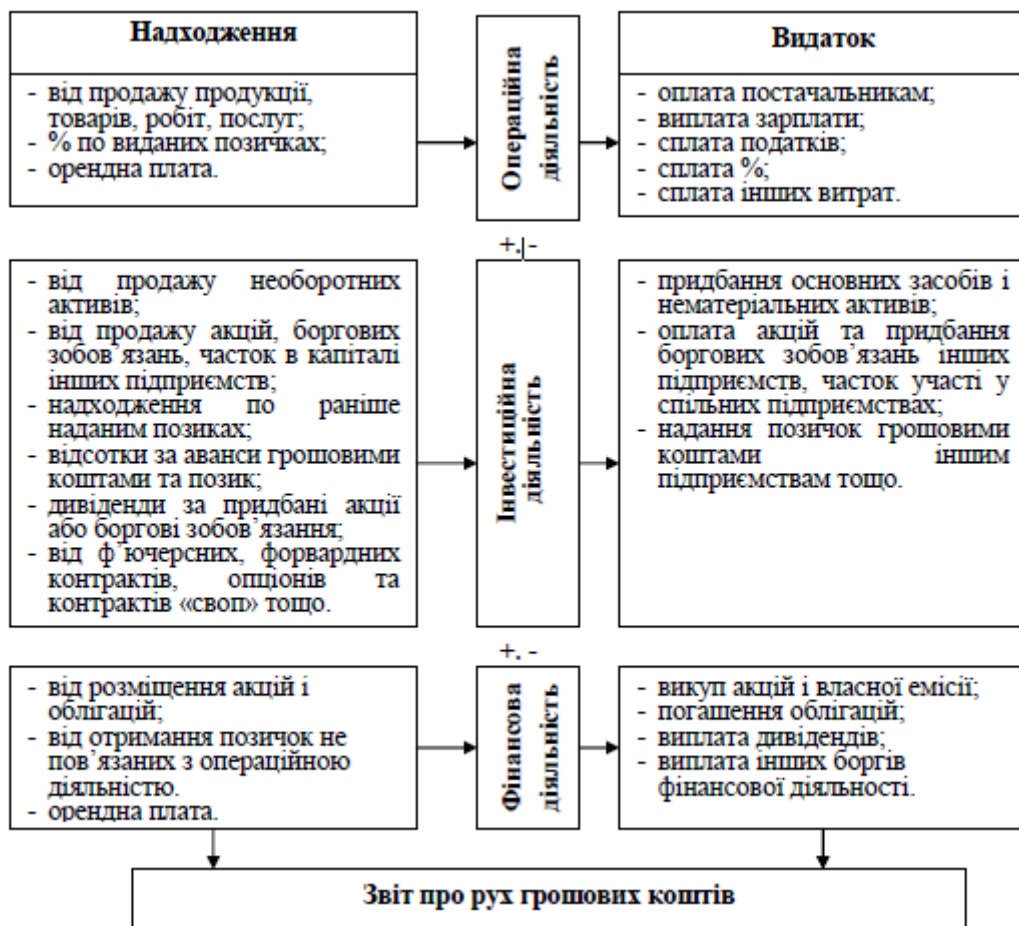

Рис. 3.6. Взаємозв'язок видів діяльності та Звіту про рух грошових коштів

[26]

5. Підприємство при складанні фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності може обрати спосіб складання Звіту за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми Звіту.

6. При складанні Звіту про рух грошових коштів за прямим методом рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається за сумою надходжень від операційної діяльності та сумою витрачання на операційну діяльність грошових коштів за даними записів їх руху на рахунках бухгалтерського обліку. [26]

При складанні Звіту про рух грошових коштів підприємству необхідно розгорнуто наводити суми надходження і вибуття грошових коштів за видами діяльності.

Показники Звіту про рух грошових коштів дозволяють оцінити види джерел фінансування діяльності підприємства та раціональність напрямів витрачання грошових коштів. Такі відомості є основою для висновків щодо ефективності політики керівництва з управління грошовими коштами.

Для здійснення успішної виробничої фінансово-господарської діяльності кожне підприємство чи організація має в своєму розпорядженні необхідні власні господарські засоби, вартість яких втілена і у власному капіталі.

Власний капітал – це один з найважливіших і найістотніших показників для підприємства. [26]

Власний капітал утворюється за рахунок двох джерел:

- внесення власниками (засновниками) грошей чи інших активів;
- накопичення суми прибутку, що залишається на підприємстві.

Власний капітал є основою для початку і продовження господарської діяльності та виконує такі функції:

- незалежності та влади, що визначається обсягом власного капіталу засновників у загальній його структурі та визначає повноту їх впливу на господарську діяльність підприємства;

- фінансування ризикових операцій господарської діяльності, на які не погоджуються кредитори, і тому такі операції здійснюються за рахунок власних коштів;
- компенсації понесених збитків, які за рішенням власників покриваються за рахунок коштів власного капіталу;
- довгострокового фінансування господарської діяльності;
- розподілу активів і прибутку у разі ліквідації підприємства. [40]

На рис. 3.7 наведено складові власного капіталу.

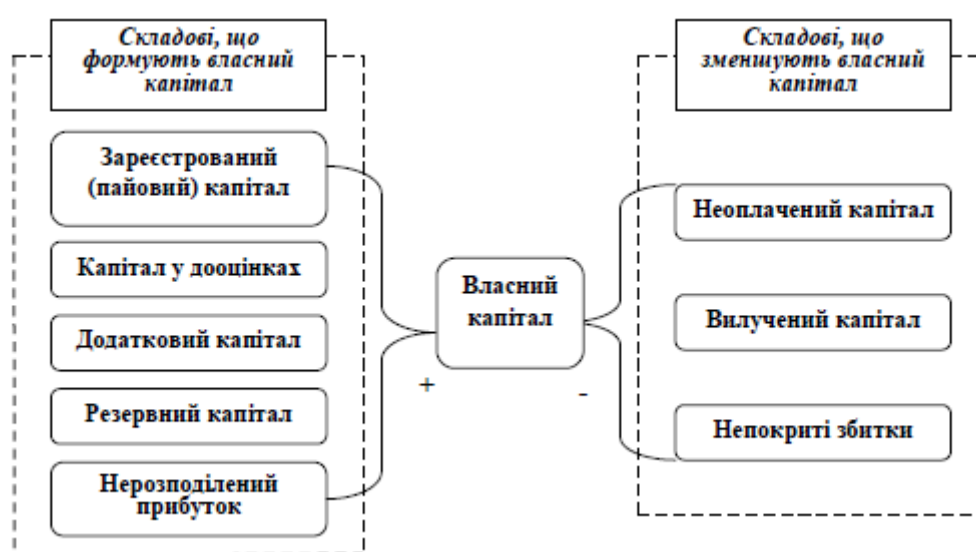

Рис. 3.7. Складові власного капіталу підприємства [40]

Оскільки власний капітал є основним показником спроможності підприємства підтримувати фінансову рівновагу за рахунок своїх внутрішніх джерел, то всі зміни у його складі та структурі повинні знайти належне відображення в обліку та звітності. Завдяки чому користувач може оцінити основні чинники (операції), які вплинули на зміни (збільшення чи зменшення) у складі власного капіталу та при потребі вплинути на їх зміну з метою оптимізації структури власного капіталу.

Інформацію про зміну власного капіталу можна отримати з показників Балансу, однак для аналізу причин змін власного капіталу, визначених на

підставі показників цього Звіту, недостатньо. У зв'язку з цим підприємства повинні скласти форму № 4 «Звіт про власний капітал».

Звіт про власний капітал – це звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду [40].

Зміст, структуру, форму і методику складання звіту про власний капітал визначено Національним П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності».

Цей звіт є складовим елементом річної фінансової звітності підприємств. Метою складання цього Звіту про власний капітал є розкриття інформації про зміни в складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Окрім нього при складанні Звіту про власний капітал необхідно враховувати вимоги інших НП(С)БО, а саме:

– № 6 «Виправлення помилок і зміни фінансових звітах» щодо визначення сум коригувань нерозподіленого прибутку; [28]

– № 12 «Фінансові інвестиції» щодо складання даного Звіту підприємствами, які обліковують інвестиції у дочірні, асоційовані або спільні підприємства за методом участі в капіталі.

Інформаційною базою для складання Звіту про власний капітал є дані по рахунках 4 класу Плану рахунків «Власний капітал та забезпечення зобов'язань».

У Звіті про власний капітал відображаються залишок і зміни за кожним видом власного капіталу та разом по власному капіталу підприємства. Для кожного виду власного капіталу виділена окрема графа звіту.

Звіт про власний капітал подається у складі тільки річної фінансової звітності. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації підприємства повинні додавати до річного звіту Звіт про власний капітал за попередній рік.

Звіт про власний капітал має певний взаємозв'язок з даними інших форм річної звітності, зокрема, з Балансом та Звітом про фінансові

результати. Тому для складання Звіту про власний капітал необхідно мати підготовлені дані бухгалтерського обліку, заповнений Баланс підприємства і Звіт про фінансові результати.

Форма Звіту про власний капітал побудована за шаховим принципом:

- по вертикалі зазначено види власного капіталу;
- по горизонталі – джерела утворення окремих видів власного капіталу та їх зменшення.

Умовно Звіт про власний капітал можна поділити на шість розділів [40]:

- коригування залишків власного капіталу на початок року (рядок 4095);
- чистий прибуток (збиток) за звітний період (рядок 4100);
- інший сукупний дохід за звітний період (рядок 4110);
- розподіл прибутку (рядок 4200);
- внески учасників (рядок 4240);
- вилучення капіталу (рядок 4260);
- разом змін у капіталі (рядок 4295).

Кожен розділ має перелік статей, що призвели до збільшення або зменшення власного капіталу. Суми за статтями, які призводять до зменшення власного капіталу, показують у круглих дужках.

Складовою частиною річної фінансової звітності є форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Обов'язковість подання Приміток у складі річної фінансової звітності визначається Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а порядок їх складання – окремими НП(С)БО та наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302 «Про Примітки до річної фінансової звітності».

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Примітки до фінансових звітів – це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а

також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності. [26]

Якщо метою складання і подання фінансової звітності є надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства, то метою складання приміток до річної звітності є забезпечення деталізації і обґрунтованості статей фінансових звітів.

В Примітках додатково розкривають інформацію про:

- зобов'язання, суму яких неможливо достатньо достовірно оцінити;
- умови кредитування;
- зобов'язання пов'язаними сторонами;
- реструктуризацію заборгованості при включені поточної заборгованості і перенесені її до довгострокової заборгованості;
- іншу інформацію, яка допоможе користувачам фінансової звітності оцінити вплив зобов'язань на ліквідність та прибутковість підприємства. [40]

Обсяг інформації в примітках до фінансової звітності залежить від видів діяльності підприємства, багатьох інших чинників та вимог конкретних НП(С)БО.

Примітки до річної звітності включають три групи інформації:

- облікову політику підприємства;
- інформацію, яка не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але є обов'язковою за відповідними положеннями (стандартами);
- інформацію, що містить додатковий аналіз статей звітності для забезпечення її зрозумілості та достовірності.

Перша група інформації, яка подається в примітках до фінансової звітності – це розкриття облікової політики підприємства.

Положення наказу про облікову політику повинні виконуватися підприємством постійно, з року в рік, але це не означає, що зміни облікової політики неможливі. Якщо протягом звітного року змінювалися положення

облікової політики, такі зміни повинні знайти своє відображення в примітках.

Відповідно до НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» зміна облікової політики можлива тільки у випадках:

- зміни статутних вимог;
- зміни вимог органу, що затверджує положення (стандарти) бухгалтерського обліку, тобто Міністерства фінансів України;
- якщо зміна облікової політики забезпечить достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства.

Інші зміни належать до змін облікових оцінок. Облікова оцінка – це попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами. Якщо неможливо розрізнити зміни облікової політики й облікових оцінок, у звітності зміни відображаються як зміни облікових оцінок.

Друга група інформації, яка подається в примітках до фінансової звітності – це та інформація, яка не міститься у формах річної звітності (форми №1-4), але є обов’язковою за вимогами окремих НП(С)БО, яка наводиться у формах № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Третя група інформації, яка подається в примітках до фінансової звітності – це забезпечення її зрозумілості і доцільності, що включає аналіз статей звітності для забезпечення їх зрозумілості та достовірності. [26]

Таким чином, примітки до фінансових звітів включають три складових зображених на рисунку 3.8.

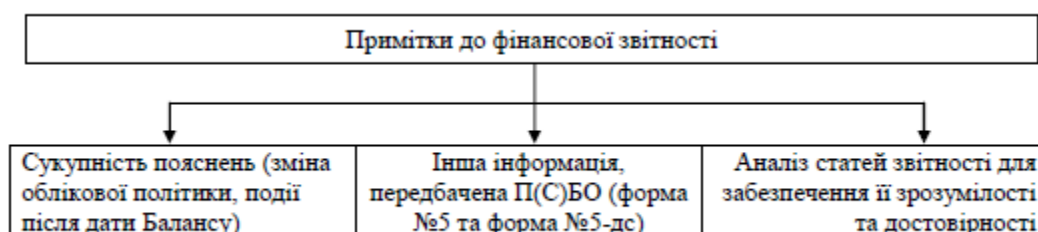

Рис. 3.8. Складові приміток до фінансових звітів [26]

Складання приміток до фінансової звітності в обсязі, який встановлено НП(С)БО повинні здійснювати ті підприємства, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зобов'язані оприлюднювати фінансову і консолідовану звітність, а саме:

- публічні акціонерні товариства;
- підприємства – емітенти іпотечних облігацій, іпотечних сертифікатів, облігацій підприємств і сертифікатів фондів операцій з нерухомістю;
- професійні учасники фондового ринку;
- банки;
- страхові компанії;
- інші фінансові установи.

Основні правила заповнення форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» подано в таблиці Б1 додатку Б [40].

Висновки до розділу 3

Облік в ТОВ «ІЗТ» представлений такими видами обліку як: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий.

Облікова політика ТОВ «ІЗТ» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Метою підприємства є дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

На підставі плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій головним бухгалтером ТОВ «ІЗТ» розроблений робочий план рахунків з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» виконує такі функції: інформаційну, контрольну, оціночну, аналітичну та соціальну.

Із збільшенням економічної самостійності підприємств у сучасних умовах господарювання, підвищується роль і значення бухгалтерського обліку, оскільки зростає потреба всіх рівнів управління в достовірній і своєчасній інформації про господарську діяльність кожного економічного суб'єкта.

Бухгалтерський облік повністю автоматизований і ведеться з використанням спеціальних комп'ютерних програм. Перед складанням річної фінансової звітності проводиться інвентаризація активів та зобов'язань підприємства станом на 1 грудня поточного року. Проводиться 1 раз на місяць раптова ревізія каси. Для проведення інвентаризації створена постійно діюча комісія.

Для управління діяльністю ТОВ «ІЗТ» та прийняття відповідних рішень необхідна інформація про наявність господарських ресурсів, їх склад, розміщення, а також джерела їх утворення і цільове призначення. Таку інформацію, узагальнену та згруповану в певному порядку, одержують за допомогою бухгалтерського балансу.

За даними Балансу оцінюється автономність підприємства, його плато- і кредитоспроможність тощо.

Основним призначенням Звіту про фінансові результати є відображення величини та джерел формування фінансового результату господарювання – прибутку або збитку, пов'язаних з основною діяльністю господарюючого суб'єкта. За допомогою цього Звіту користувачі можуть оцінити можливість підприємства ефективно використовувати наявні господарські ресурси або ступінь ризику недосягнення очікуваних результатів від вкладення коштів у діяльність підприємства.

Однією з форм річної фінансової звітності підприємств, крім малих підприємств, є форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів», яка відображає

вплив операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємств на стан його грошових коштів та їх еквівалентів за визначений період часу і дає змогу пояснити зміни грошових коштів за цей період.

Цей Звіт доповнює Баланс і Звіт про фінансові результати. Баланс та Звіт про фінансові результати надають користувачам інформацію щодо ресурсів, якими володіє підприємство, та джерел цих ресурсів на певну дату, а також інформацію щодо результативності діяльності підприємства протягом певного часу.

Звіт про рух грошових коштів надає додаткову інформацію для користувачів фінансової звітності щодо змін, що сталися у балансі підприємства, а також відносно того, наскільки суттєвими є статті доходів та витрат, що були отримані та сплачені грошовими коштами.

Інформацію про зміну власного капіталу можна отримати з показників Балансу, однак для аналізу причин змін власного капіталу, визначених на підставі показників цього Звіту, недостатньо. У зв'язку з цим підприємства повинні скласти форму № 4 «Звіт про власний капітал».

Звіт про власний капітал – це звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Звіт про власний капітал має певний взаємозв'язок з даними інших форм річної звітності, зокрема, з Балансом та Звітом про фінансові результати. Тому для складання Звіту про власний капітал необхідно мати підготовлені дані бухгалтерського обліку, заповнений Баланс підприємства і Звіт про фінансові результати.

Складовою частиною річної фінансової звітності є форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Примітки до фінансових звітів – це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В сучасних умовах суттєво зростає роль звітності підприємства, цінність якої визначається придатністю комплексно характеризувати діяльність суб'єктів господарювання. Висвітлення теоретичних засад формування звітності у системі управління дозволяє зробити наступні висновки:

1. Аналіз визначень звітності вченими-економістами дозволив зробити висновок, що у сукупності усі вони зводяться до наступного: звітність – це система показників, які характеризують результати господарської діяльності за звітний період, це один з елементів методу бухгалтерського обліку, це сукупність різних форм звітів, що містять інформацію, яка відображає окремі складові діяльності підприємства, це певним чином узагальнена інформація, необхідна зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень.

2. Залежно від потреб управління, чинних законодавчих та нормативно-правових актів можна сформувати систему вимог до звітності, які й виступають її якісними характеристиками. А саме: державне регулювання, обов'язкове подання, дохідливість, доречність, достовірність, точність, повнота, своєчасність подання, методологічна єдність, порівнянність показників, простота і якість, доступність і гласність, неперервність, раціональність, економічність, дієвість.

3. Аналіз діючої системи нормативно-правової бази фінансової звітності в Україні свідчить про те, що низький рівень придатності показників фінансової звітності для інформаційного забезпечення прийняття рішень зумовлений недосконалістю системи її нормативно-правового регулювання. Зокрема, вона визначає низьку відповідальність підприємств за дотримання якісних характеристик звітної інформації. В Україні використовуються не лише Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, але і Міжнародні стандарти фінансової звітності, а в

рамках євроінтергації, і Європейські стандарти. Різниця між ними полягає в тому, що міжнародні стандарти більш деталізовані, та містять значну кількість тлумачень, які розкривають суть операцій.

4. Фінансова звітність виступає важливим елементом бухгалтерського обліку, який допомагає зацікавленим сторонам ознайомитися з фінансовим станом підприємства. Вона регулюється НП(С)БО або ж, за власним бажанням чи через необхідність, за М(С)БО. Національні стандарти з часом стали ближче за певними параметрами до міжнародних, адже світова економіка спрямовує свої тенденції все більше на сторону транснаціональних корпорацій та підприємств, що надають товари та послуги не лише на території своєї країни, а й за кордоном.

5. Беручи до уваги факт того, що інформація сьогодні вважається однією з найцінніших, то своєчасне, правдиве та згруповане висвітлення інформації про фінансовий стан підприємства, допомагає швидко та ефективно проаналізувати його стан, виявити проблеми та починати розробку плану що до її вирішення, адже якщо інформація поступає несвоєчасно чи нею не можуть правильно скористуватись, то це може призвести до того, що підприємство перестане бути платоспроможним, що призведе до ряду проблем: від поставок до персоналу, а, з часом, підприємство і зовсім визнають банкрутом. А отже, фінансовий звіт виступає необхідним елементом для подальшого функціонування та зростання підприємства.

6. Проведений аналіз фінансового стану ТОВ «ІЗТ» показує позитивну тенденцію зміни більшості показників, що ефективно характеризують його діяльність. Оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана, моделлю Спрінгейта та за системою показників Бівера свідчить про низький рівень банкрутства ТОВ «ІЗТ», має позитивну тенденцію, в звітному році значення показника зменшується, що свідчить про зменшення ймовірності банкрутства підприємства.

7. Для покращення діяльності ТОВ «ІЗТ» доцільно використовувати один з методів фінансового контролінгу – збалансовану систему показників. Збалансована система показників – система оцінки та стратегічного розвитку бізнесу підприємства, заснована на системі показників, що характеризують його діяльність у чотирьох напрямках: фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, навчання і розвиток персоналу.

8. Запропоноване удосконалення бухгалтерського балансу зумовлене необхідністю підвищення його інформаційної потужності та зручності його використання у процесі аналізу, для цього необхідними є: зміна місця відображення у балансі окремих видів майна та джерел його формування; підвищення аналітичності (синтетичності) бухгалтерського балансу; зміна назв окремих структурних елементів балансу для покращення розуміння показників, що наводяться за відповідними статтями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла Л.М. Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ст. к.е.н. за спеціальністю 08.06.04 Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Київ, 2005. 20 с.
2. Блакита Г. В., Ромашевська Н. О. Бухгалтерський облік : практикум : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 151 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Звітність підприємства : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»; за ред. проф. Ф.Ф. Бутиця та Н.А. Остап'юк. Київ, 2004. 428 с.
4. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. / Лаговська О.А. та ін. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.
5. Волчек Р.М., Коляда А.Л., Коверда А.В. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2016. 105 с.
6. Гладких Т.В. Фінансовий облік: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 480 с.
7. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: навчально-практичний посібник. Дніпропетровськ. ТОВ «Баланс Клуб». 2014. 768 с.
8. Голов С.Ф., Костюшенко В. М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарії: практ. посіб. К.: Лібра, 2011. 880 с.
9. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003р. (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 14.02.2024)
10. Грабова Н.М., Кривоносов Ю.Г. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: навч. посібник . К : А.С.К., 2002. 416 с.

11. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб. і доп. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 424 с.
12. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 496 с.
13. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2017. 368 с.
14. Загородній А. Г., Партин Г. О., Пилипенко Л. М. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики: підруч. 4-е доопрац. і доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 280 с.
15. Зоріна В.Н., Осадча Т.С., Зорін Г.Г. Фінансова звітність підприємств Навч. посібн. К: ЦНЛ, 2012. 200 с.
16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 18.02.2024).
17. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 600 с.
18. Конспект лекцій з курсу «Аналіз господарської діяльності» для студентів ступеню «Бакалавр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування», денної та заочної форми навчання / Укл. О.П. Антонюк Одеса: ОНАХТ, 2018. 89 с.
19. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: підруч. К.: КНЕУ, 2011. 334 с.
20. Матківська Н. І. Фінансова звітність підприємства та використання її показників для прийняття управлінських рішень / Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: матеріали ХХVІІІ Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених.

Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. с. 104-106.

21. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти ступеню «Магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання / Укл. канд. екон. наук, доцент Т.М. Ступницька, канд. екон. наук, доцент О.П. Антонюк, доктор екон. наук, професор Купріна Н.М., Одеса: ОНТУ, 2022. 43 с.

22. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 13.03.2024).

23. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 11.04.2013 № 476. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

24. Міжнародні стандарти фінансової звітності від 01.01.2012р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 15.03.2024).

25. Наказ Міністерства фінансів України «Про примітки до річної фінансової звітності» від 29 листопада 2000 року № 302 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text> (дата звернення 15.03.2024)

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність». Затверджено Наказом Міністерства

фінансів України від 27.06.2013 р. № 628. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 21.02.2024).

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення: 23.02.2024).

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. №290. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення 18.03.2024).

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. №318. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 16.03.2024).

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

32. Пархоменко В. М. Принципи і підходи регулювання та регламентування бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік і аудит. 2007. № 11. С. 3- 24.

33. Підлужна Н.М., Тесля Г.В. Удосконалення методики складання фінансової звітності. Вісник Запорізького національного університету. 2010. №2(6). С. 223-226.

34. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 17.02.2024).

35. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-V. Zakon.rada: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 16.03.2024).

36. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1365-14#Text> (дата звернення 16.03.2024)/

37. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000#Text> (дата звернення: 10.04.24).

38. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

39. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності. Затверджено Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 15.03.2024).

40. Про затвердження порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/show/419-2000-п#Text> (дата звернення 10.03.2024).

41. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 № 412. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text> (дата звернення 22.04.2024).

42. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнева Д. В. Фінансова звітність підприємств. Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.

43. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. для вищої школи. К.: Центр учбової літератури, 2013. 688 с.

44. Семенишена, Н.В. Бухгалтерський облік та звітність в системі інформаційного забезпечення менеджменту // Збірник наукових праць ПДАТУ. 2008. Вип. 16, Т. 3. С. 497-500.

45. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 526 с.

46. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник. Київ. нац. екон. ун-т. Київ : КНЕУ. 2014. 411 с.

47. Сук Л.К., Сук П. Л. Фінансовий облік: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2012. 647 с.

48. Сук Л. Організація обліку доходів і фінансових результатів / Бухгалтерія в сільському господарстві. 2010. № 1. С. 36-40.

49. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посібник/ Ждан В. І. та ін. К.: ЦУЛ, 2014. 384 с.

50. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. 6-те видання. К.: Алерта, 2013. 982 с.

51. Фінансова звітність підприємств: Навчально-методичний посіб. / С. В. Приймак, М. Т. Костишина, Д. В. Долбнева. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.

52. Чижевська Л.В., Пархоменко В.М., Кривошей М.М. Звітність підприємства: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. 7. 050106 «Облік і аудит» / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ЖІТІ, 2013. 436с.

53. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: підруч. 4-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2015. 572 с.

54. Яцишин Н.З. Складання, аналіз та аудит фінансової звітності підприємства. Н.З. Яцишин. Київ, 2012. 28 с.

55. Яцко М.В. Подання та оприлюднення фінансової звітності в системі забезпечення інтересів користувачів. М.В. Яцко. Ужгород, 2012. 22 с.

ДОДАТОК А

Таблиця А1

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ІЗТ»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	403774	592524	188750,00	46,75
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	249470	279289	29819,00	11,95
3. Адміністративні витрати, тис.грн.	36962	44901	7939,00	21,48
4. Витрати на збут, тис.грн.	-	-	-	-
5. Валовий прибуток, тис.грн.	154304	313235	158931,00	103,00
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	286432	324190	37758,00	13,18
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	70,94	54,71	-16,23	-22,87
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн. в тому числі:	154861	271284	116423,00	75,18
- від основної операційної діяльності	117342	268334	150992,00	128,68
- від іншої операційної діяльності	36867	2732	-34135,00	-92,59
- від фінансової діяльності	491	211	-280,00	-57,03
- від іншої діяльності	161	7	-154,00	-95,65
9. Податок на прибуток, тис.грн.	27898	49001	21103,00	75,64
10. Чистий прибуток, тис.грн.	126963	222283	95320,00	75,08
11. Матеріальні витрати, тис.грн	19480	20632	1152,00	5,91
12. Матеріаловіддача, грн.	20,73	28,72	7,99	38,55
13. Матеріалоемкість продукції, грн.	0,05	0,03	-0,01	-27,83
14. Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	682461	721786,5	39325,50	5,76
15. Фондовіддача, грн. – по продукції	0,592	0,821	0,23	38,75
- по прибутку	0,172	0,372	0,20	116,22
16. Фондорентабельність, %	18,60	30,80	12,19	x
17. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	245571,50	444841,00	199269,50	81,15
18. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,644	1,332	-0,31	-18,99
19. Рентабельність продукції, %	61,85	112,15	50,30	81,32
20. Рентабельність виробництва, %	16,69	23,25	6,57	x
21. Середня річна сума дебіторської заборгованості	33457	33994	537,50	1,61

Продовження табл. А1

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
22. Середня річна сума кредиторської заборгованості	171384	193797	22413,00	13,08
23. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,63	2,66	1,03	62,95
24. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1,58	2,62	1,04	65,52
25. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,35	2,48	1,13	83,49

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Аналіз використання оборотних коштів

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	403774,0	592524,0	188750	146,75
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	245571,5	444841,0	199269,5	181,15
2.1. Запаси	Ф № 1 р.1100,1110	8320,0	8604,5	284,5	103,42
2.2. Кошти в розрахунках	Ф № 1 р.1125÷1155	33456,5	33994,0	537,5	101,61
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	Ф № 1 р.1160, 1165	202348,5	399480,5	197132	197,42
2.4. Інші оборотні активи	Ф № 1 р.1170, 1190	1446,5	2762,0	1315,5	190,94
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	-	-
4. Одноденна виручка, тис. грн.	р. 1 : р. 3	1121,59	1645,90	524,31	146,75
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	682,14	1235,67	553,53	181,15
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	164488	180744	16256	109,88
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	1,644	1,332	-0,31	81,01
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	0,608	0,751	0,14	123,44
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	218,95	270,27	51,32	123,44
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	7,42	5,23	-2,19	70,47
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	29,83	20,65	-9,18	69,24
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	180,41	242,71	62,30	134,53
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	1,29	1,68	0,39	130,12
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	63419,03	х	х
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	х	244163,03	х	х

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	39223	28765	100	100	-10458	x	-26,66	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1120, 1125	34165	20647	87,1	71,78	-13518	-15,33	-39,57	129,26
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130÷1145	4806	8054	12,25	28	3248	15,75	67,58	-31,06
– за виданими авансами	1130	4801	8048	99,9	99,93	3247	0,03	67,63	99,97
– з бюджетом,	1135	5	6	0,1	0,07	1	-0,03	20,00	0,03
– в тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-	-	-	-	-	-
– з нарахованих доходів	1140	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	252	64	0,64	0,22	-188	-0,42	-74,60	1,80

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	774357	1038711	264354	34,14
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	592863 76,56	815146 78,48	222283 2	37,49 х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	114360 14,77	370263 35,65	255903 21	223,77 х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	1595	-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	181494 23,44	223565 21,52	42071 -2	23,18 х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн.	1600, 1610	-	-	-	-
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	173744 22,44	213850 20,59	40106 -2	23,08 х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	6925 0,89	8423 0,81	1498 0	21,63 х
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	825 0,11	1292 0,12	467 0	56,61 х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис. грн.	1700	-	-	-	-

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомі ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645, 1690	174569	215142	100	100	40573	x	23,24	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1605, 1615	164488	180744	94,23	84,01	16256	-10,21	9,88	40,07
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками:	1610, 1620÷1645	9256	33106	5,30	15,39	23850	10,09	257,67	58,78
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1620	9187	33058	99,25	99,86	23871	0,60	259,83	100,09
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	6800	29357	73,47	88,68	22557	15,21	331,72	94,58
– зі страхування	1625	-	-	-	-	-	-	-	-
– з оплати праці	1630	69	48	0,75	0,14	-21	-0,60	-30,43	-0,09
– за одержаними авансами	1635	-	-	-	-	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	1640	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1645	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	825	1292	0,47	0,60	467	0,13	56,61	1,15

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Детальний аналіз формування, динаміки та структури
фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	376	0	376	1,02	383	0	383	14,02	7	1,86
2. Операційна курсова різниця	50082	17116	32966	89,42	17908	23165	-5257	-192,42	-38223	-115,95
3. Реалізація інших необоротних активів	628	622	6	0,02	0	10	-10	-0,37	-16	-266,67
4. Штрафи, пені, неустойки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Інші операційні доходи і витрати, в тому числі:	9867	6348	3519	9,55	10779	3163	7616	278,77	4097	116,43
– відрахування до резерву сумнівних боргів	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
– непродуктивні витрати і втрати	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності			36867	100			2732	100	-34135	-92,59

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Таблиця А7

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Дивіденди	0	х	0	-	0	х	0	-	-	-
2. Проценти	х	0	0	-	х	0	0	-	-	-
3. Фінансова оренда активів	0	0	0	-	0	0	0	-	-	-
4. Інші фінансові доходи і витрати	491	0	491	100	211	0	211	100	-280	-57,03
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності			491	100			211	100	-280	-57,03

Таблиця А8

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	0	0	0	-	0	0	0	-	-	-
2. Реалізація необоротних активів	0	0	0	-	0	0	0	-	-	-
3. Реалізація майнових комплексів	0	0	0	-	0	0	0	-	-	-
4. Не операційна курсова різниця	0	0	0	-	0	0	0	-	-	-
5. Безоплатно одержані активи	0	х	0	-	0	х	0	-	-	-
6. Списання необоротних активів	х	0	0	-	х	0	0	-	-	-
7. Інші доходи і витрати	161	0	161	100	7	0	7	100	-154	-95,65
Всього фінансовий результат від іншої діяльності			161	100			7	100	-154	-95,65

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

ДОДАТОК Б

Таблиця Б1

Правила заповнення форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»

№ з/п	Розділи форми № 5	Зміст	Коментарі
1	2	3	4
1.	I. Нематеріальні активи	Розшифровується інформація про нематеріальні активи, наведені в рядках 1000-1002 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»	У розділі I, окрім, власне, інформації про нематеріальні активи, додатково наводяться дані про гудвіл, хоча останній за своєю сутністю до нематеріальних активів не належить. Тут також розкривається інформація про нематеріальні активи з особливим статусом (нематактиви, щодо яких існує обмеження права власності, нематактиви, оформлені в заставу, самостійно створені й отримані за рахунок цільових асигнувань)
2.	II. Основні засоби	Розшифровуються показники рядків 1010-1012 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»	Наводиться інформація про стан і склад основних засобів за їх групами та зміни, які сталися за рік. Із залишку на кінець року розкривається інформація про первісну (переоцінену) вартість і знос основних засобів, одержаних за фінансовою орендою та переданих в оперативну оренду. Окрім іншої довідкової інформації, у рядку 269 передбачається додаткове наведення вартісних показників інвестиційної нерухомості, оціненої за справедливою вартістю. Як вбачається з листа Міністерства фінансів України від 21.03.2008 р. № 31-34000-20/23-2699/2103, інвестиційна нерухомість може обліковуватися за первісною вартістю, зменшеною на суму нарахованої амортизації з урахуванням втрат від зменшення корисності та вигід від її відновлення, лише до дати балансу, на яку підприємством здійснено заходи з визначення її справедливої вартості. Тобто сам факт здійснення підприємством таких заходів вимагає від нього зміни моделі обліку інвестиційної нерухомості
3.	III. Капітальні інвестиції	Розкривається інформація про капітальні інвестиції в необоротні активи за звітний рік, відображені в	Розділом III Приміток не врегульовано питання відображення капітальних інвестицій в необоротні активи, зарахованих надалі до складу активів,

1	2	3	4
		рядку 1005 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»	утримуваних для продажу. Вважаємо: якщо подібну «необоротку» визнано утримуваною для продажу після її введення в експлуатацію, то капінвестиції на її створення в розділі III відображають у загальному порядку. Якщо ж таке «дійство» відбудеться раніше, бухгалтер опиняється на обліково-звітному роздоріжжі. Деякі спеціалісти в такій ситуації пропонують доповнювати Примітки вписуванням рядком, у якому й наводити означені суми. Ми, зі свого боку, схилиємося до того, аби взагалі не враховувати в розділі III Приміток інвестиції за такими активами. Адже, як не крути, а за таких обставин підприємство вже має справу не з необоротними активами, а із запасами
4.	IV. Фінансові інвестиції	Розшифровується інформація про рух за звітний період довгострокових і поточних фінансових інвестицій (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів) з наведенням їх балансової вартості на кінець року (рядки 1030, 1035, 1160 ф. №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	З огляду на внесення Законом № 4218-VI змін у Закон № 1560-XII та виключення векселів з об'єктів інвестиційної діяльності, очевидно, що вартість таких цінних паперів наразі до цього розділу Приміток уже не потраплятиме
5.	V. Доходи і витрати	Розшифровуються доходи й витрати, наведені у ф. 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»	Тут деталізується інформація про доходи й витрати, наведені в рядках 2120, 2180, 2200-2270 Звіту про фінансові результати. Однак не завжди показники ф. № 2 та ф. № 5 будуть тотожними. Наприклад, величина фінансових витрат, наведених у Примітках (рядках 540, 550, 560), перевищуватиме однойменні затрати з рядка 2250 Звіту про фінансові результати на суму витрат, включених у собівартість кваліфікаційних активів за П(С)БО 31 «Фінансові витрати». Нагадаємо: останні мають наводитися в довідкових рядках ф. № 5: рядок 342 «Фінансові витрати, включені до капітальних інвестицій»; рядок 633 «Фінансові витрати, включені до собівартості продукції

1	2	3	4
6.	VI. Грошові кошти	Розкривається інформація про залишки грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві на кінець року (розшифровка рядків 1166, 1167 та 1090 ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	<p>Основної діяльності»</p> <p>Найменування показників цього розділу говорять самі за себе, тому жодних проблем із їх заповненням виникати не повинно.</p> <p>Від себе лишень зазначимо, що листом від 14.04.2009 р. № 31-34000-10-10/10577 Мінфін України розповів про таке: кошти, перераховані філією на поточний рахунок компанії, але на звітну дату не зараховані на нього, мають відобразитися як грошові кошти в дорозі (у рядку 670 ф. № 5).</p> <p>Крім того, не варто забувати про інформаційний рядок 691, у якому деталізуються дані рядка 1090 Балансу та наводиться сума грошових коштів, використання яких обмежено (наприклад, коштів на депозитних рахунках, розміщених за довгостроковими договорами вкладу)</p>
7.	VII. Забезпечення і резерви	Наводяться дані про нарахування, використання та залишки забезпечень майбутніх витрат та резерву сумнівних боргів (деталізація рядків 1520, 1521, 1530-1545 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	<p>У цьому розділі узагальнюється інформація про рух коштів, які за рішенням підприємства резервуються для забезпечення майбутніх витрат і платежів (їх нарахування з одночасним включенням у витрати поточного періоду або первісну вартість основних засобів і використання на зарезервовані цілі), а також щодо резервів за сумнівною дебіторською заборгованістю, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. У зв'язку з необхідністю перегляду на кожен дату балансу залишків забезпечень і резервів останні підлягають коригуванню. У свою чергу, зменшення таких залишків, незалежно від облікових процедур (сторнування чи списання в кореспонденції з рахунками обліку доходів), наводяться в графі 7 розділу VII Приміток «Сторновано невикористану суму у звітному році». Крім того, автори Методичних рекомендацій № 1524 наголошують на ув'язці графі 4 «Нараховано (створено)» рядка 775 «Резерв сумнівних боргів» розділу VII Приміток із даними рядка 491 «У тому числі: відрахування до резерву сумнівних боргів» розділу V Приміток</p>

1	2	3	4
8	VIII. Запаси	Розшифровується інформація про балансову вартість на звітну дату та результати переоцінки протягом року оборотних активів підприємства, наведених у рядку 1100-1104 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»	Заповнити графу 3 цього розділу вкрай просто. Оскільки найменування показників цілком відповідають найменуванням синтетичних рахунків (субрахунків), на яких обліковуються відповідні оборотні активи, необхідно просто перенести залишки із цих рахунків (субрахунків) у відповідні рядки табличної частини розділу VIII Приміток. Щодо граф 4–5, то їх доведеться заповнювати лише в разі, якщо протягом року підприємство вдавалося до переоцінки запасів за приписами п.п. 24–28 П(С)БО 9 «Запаси» (з метою відображення запасів за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації). Слід зауважити, що в табличній частині цього розділу не передбачено відображення інформації про необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу. Проте вартість таких активів на кінець звітного року все ж таки слід наводити у виносному рядку 926
9.	IX. Дебіторська заборгованість	Розкривається інформація про дебіторську заборгованість за строками її виникнення	У рядку 940 «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» деталізується інформація з рядка 1125 Балансу. Водночас інформаційне наповнення рядка 950 «Інша поточна дебіторська заборгованість» залишається таємницею за сімома печатками. Практика проторувала стежину розшифрування через цей рядок показників лише одного (однойменного) рядка 1155 Балансу. Однак не буде помилкою й деталізація в його складі показників інших рядків Балансу (насамперед рядків 1130, 1135, 1140, 1145). У графах 4–6 розділу IX Приміток наводяться показники дебіторської заборгованості за окресленими строками НЕпогашення, тобто прострочені борги. Тому в разі відсутності останніх заповненню підлягатиме лише графа 3, а графи 4–6 прокреслюватимуться
10.	X. Нестачі і втрати від	Наводиться інформація про виявлені протягом року	Під час заповнення розділу X Приміток слід керуватися приписами

1	2	3	4
	псування цінностей	нестачі цінностей, результати щодо виявлення їх винуватців та стягнення зазнаних збитків	П(С)БО 9 (п. 27) та рекомендаціями Інструкції № 291 щодо застосування позабалансового рахунку 07 «Списані активи»
11.	XI. Будівельні контракти	Розкривається інформація про доходи й витрати, валову заборгованість замовників і замовникам за будівельними контрактами	Цей розділ заповнюється лише підрядними організаціями
12.	XII. Податок на прибуток	Наводиться інформація про витрати, доходи, активи й зобов'язання з податку на прибуток (деталізація рядків 1045, 1500, 1620 та 1621 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	Цей розділ заповнюється із застосуванням норм П(С)БО 17 «Податок на прибуток». У рядку 1210 наводиться сума податку на прибуток, визначена відповідно до ПКУ та наведена в Декларації з податку на прибуток підприємства. Рядки 1220, 1225, 1230, 1235 заповнюються як сальдо на початок та кінець звітного року за рахунками 17 «Відстрочені податкові активи» та 54 «Відстрочені податкові зобов'язання». У рядку 1240 наводиться сума податку на прибуток, відображена за дебетом рахунку 98 «Податок на прибуток», а також у рядках 2300 Звіту про фінансові результати. Рядок 1250 заповнюється, якщо в підприємства протягом звітного року внаслідок операцій, відображених на рахунках власного капіталу, виникла різниця між оцінкою активу (зобов'язання) за даними бухгалтерського та податкового обліку. Така різниця може утворитися через безоплатне отримання необоротних активів або ж проведення їх дооцінки
13.	XIII. Використання амортизаційних відрахувань	Наводиться сума нарахованої амортизації та її використання за напрямками	Для того, щоб коректно заповнити показники цього розділу, варто звернутися до давнішого листа Мінфіну України від 17.11.2003 р. № 31-04200-04-5/5570. Отже, їх обчислюють виходячи з вартості капітальних інвестицій, відображених на рахунку 15 «Капітальні інвестиції», з урахуванням залишку на субрахунку 205 «Будівельні матеріали» вартості не переданого в монтаж придбаного устаткування, будівельних матеріалів і конструкцій, призначених забудовником для будівництва об'єктів основних засобів. Водночас вартість основних засобів та нематеріальних активів, унесених до

1	2	3	4
			<p>статутного (пайового) капіталу підприємства, вартість безоплатно одержаних основних засобів і нематеріальних активів, а також сума переоцінки необоротних активів до складу капітальних інвестицій не включаються і на рахунку 15 не відображаються. У цьому розділі також не враховуються капітальні інвестиції, здійснені за рахунок бюджетних інвестиційних асигнувань, цільових коштів і внесків до статутного (пайового) капіталу підприємства. Також зауваже: сума в рядку 1310 не повинна перевищувати значення рядка 1300</p>
14.	XIV. Біологічні активи	Розшифровуються показники рядків 1020-1022, 1110 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»	Розділ XIV Приміток заповнюється лише підприємствами, які провадять сільськогосподарську діяльність, із дотриманням вимог П(С)БО 30 «Біологічні активи»
15.	XV. Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів	Фіксується вартість сільськогосподарської продукції під час первісного визнання, витрати, результати, виручка від її реалізації, собівартість реалізованої продукції та фінансові результати від реалізації	<p>Розділ XV Приміток, як і попередній, заповнюється лише підприємствами, які провадять сільськогосподарську діяльність, із дотриманням вимог П(С)БО 30.</p> <p>Водночас, слід обов'язково зважати на співставність показників доходів і витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності, що наводяться у графах 5–6 рядка 1540 розділу XV Приміток та вписуваних рядків 061, 091 Звіту про фінансові результати</p>